

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra filosofie a společenských věd

**Postavení muže a ženy ve společnosti a v manželství
z pohledu vybraných světových náboženství**

Pohled křesťanské protestantské tradice

Diplomová práce

Autor: David Lachman
Studijní program: N7504 – Učitelství pro střední školy
Studijní obor: NSSKDE Učitelství pro střední školy – dějepis
NSSKON Učitelství pro střední školy – základy společenských věd
Vedoucí práce: Mgr. Martin Paleček, Ph.D.

Zadání diplomové práce

Autor: Bc. David Lachman

Studium: P14P0411

Studijní program: N7504 Učitelství pro střední školy

Studijní obor: Učitelství pro střední školy - dějepis

Název diplomové práce: **Postavení muže a ženy ve společnosti a v manželství z pohledu vybraných světových náboženství**

Název diplomové práce AJ: The role of a man and woman in the society from the chosen world religions point of view.

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Diplomová práce se bude zabývat genderovou problematikou z pohledu křesťanské protestantské tradice. Klade si za cíl zodpovědět několik klíčových otázek, které budou řešeny ve světle biblického učení a s pomocí několika známých i méně známých protestantských autorů. Jednotlivé kapitoly budou věnovány problematice bytostné podstaty člověka, identity muže a ženy, manželskému vztahu a rolím muže a ženy. V závěru práce krátce nastíním také problematiku homosexuality a registrovaného partnerství ve světle výše zmíněných zdrojů. Záměrem diplomové práce je vytvoření pomůcky pro výuku zmíněné problematiky v kontextu křesťanské vírouky.

-

Garantující pracoviště: Katedra filosofie a společenských věd,
Filozofická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. Martin Paleček, Ph.D.

Oponent: Mgr. Jan Kapusta, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 15. 5. 2015

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce Mgr. Martina Palečka Ph.D. a uvedl jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne

Anotace

LACHMAN, David. *Postavení muže a ženy ve společnosti a v manželství z pohledu vybraných světových náboženství. Pohled křesťanské protestantské tradice*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2016. 61 s. Diplomová práce.

Diplomová práce se bude zabývat genderovou problematikou z pohledu křesťanské protestantské tradice. Klade si za cíl zodpovědět několik klíčových otázek, které budou řešeny ve světle biblického učení a s pomocí několika známých i méně známých protestantských autorů. Jednotlivé kapitoly budou věnovány problematice bytostné podstaty člověka, identity muže a ženy, manželskému vztahu a rolím muže a ženy. V závěru práce krátce nastíním také problematiku homosexuality a registrovaného partnerství ve světle výše zmíněných zdrojů. Záměrem diplomové práce je vytvoření pomůcky pro výuku zmíněné problematiky v kontextu křesťanské vírouky.

Klíčová slova: Bible, křesťanství, podstata člověka, identita muže, identita ženy, manželství, homosexualita.

Annotation

LACHMAN, David. The role of a man and a woman in the society from the chosen world religions point of view. The perspective of Christian protestant tradition. Hradec Králové: the Faculty of Education, Hradec Králové University, 2016, 61 p. The thesis.

The thesis is dealing with gender problems from Christian protestant tradition perspective. It places a goal to answer several key questions. These are solved in the light of Biblical teaching with the help of some well-known and some less well-known protestant authors. Particular chapters are focusing on the issues of the fundamental core of a human being, the identity of a man and the identity of a woman, marital relationship and roles of a man and a woman. In the end of the thesis I outline in brief also the problems of homosexuality and registered partnership in the light of the previously mentioned resources. The purpose of the thesis is to create teaching aids for teaching the mentioned problems in context of Christian doctrine.

Key words: Bible, Christianity, Essence of human being, Identity of a man, Identity of a woman, Marital relationship, Homosexuality.

Poděkování:

Chtěl bych poděkovat vedoucímu mojí diplomové práce, panu Mgr. Martinu Palečkovi Ph.D. za odborné vedení a konzultace. Dále bych touto cestou rád poděkoval svým rodičům, zejména svému otci, který mi poskytl moudré rady i značné množství literatury ze své knihovny, díky níž mohla být tato práce napsána. Mé díky patří rovněž všem, kteří mě v průběhu psaní podporovali a modlili se za mne. Zejména bych však chtěl vyjádřit vděčnost Bohu za to, že tato práce mohla vzniknout.

Obsah

1. ÚVOD	8
2. PODSTATA ČLOVĚKA.....	10
2.1. Kdo je to vlastně člověk?.....	10
2.2. Stvoření jako muž a žena.....	11
2.3. První hřích a jeho následky v životě muže a ženy.....	15
3. IDENTITA MUŽE A ŽENY	17
3.1. Zmatek postmoderní doby a útok na naši identitu.....	17
3.2. Identita muže	21
3.3. Identita ženy	27
4. VZTAH MEZI MUŽEM A ŽENOU – MANŽELSTVÍ	35
4.1. Sebeříjetí a egoismus	36
4.2. Manželství – postavení a role muže a ženy	40
4.3. Závěrečné myšlenky k otázce manželství	49
5. HOMOSEXUALITA A REGISTROVANÉ PARTNERSTVÍ	51
6. ZÁVĚR	57
7. SEZNAM PRAMENŮ A LITERATURY.....	60

1. ÚVOD

Tato diplomová práce se bude zabývat hlavními otázkami genderové problematiky z pohledu křesťanství. Protože by jistě bylo možné namítnout, že jsou zde určité odchylky mezi katolickou věroukou, protestantskými církvemi nebo pravoslavným vyznáním, je tento text zaměřen na reflexi protestantského pohledu. Důraz chci však položit na Bibli a na všeobecný křesťanský rozhled v této otázce.

Pokud jde o výběr tématu, je třeba říci, že je výsledkem poměrně dlouhého hledání a mnohých modliteb. Jsem křesťan a rád bych v této práci spojil potřebné s užitečným. Jinými slovy, nechtěl bych, aby má diplomová práce byla jen „prací pro práci“, jak to někdy bývá, ale aby měla hlubší smysl i přesah. Jsem velmi rád, že jsem nakonec dospěl právě k tomuto tématu, protože je, alespoň pro mne, velmi zajímavé. Zároveň si přeji, aby obsah díla byl svým způsobem přínosem a povzbuzením i pro jeho případné čtenáře.

Chtěl bych také na tomto místě říci, že v textu, který máte před sebou, budu celé téma nahlížet a zkoumat optikou křesťanské protestantské tradice, jak je uvedeno v podnázvu celé práce. Jsem si pochopitelně plně vědom toho, že z filozofického i náboženského úhlu pohledu existuje řada různých postojů, úsudků a východisek, já však budu vycházet z Bible a z protestantského výkladového hlediska této problematiky.

Celá práce by měla být rozdělena do třech základních, spolu souvisejících a na sebe postupně navazujících, celků. Klade si tedy za cíl přinést cenné postřehy a odpovědi na následující tři otázky. Ta první se týká bytostného vymezení člověka, tedy kým vlastně člověk je ve světle biblického učení. Od toho se pak odvíjí další důležitý námět, totiž kým je ve své podstatě muž a kým je žena. Jinak řečeno, budeme se zabývat otázkou, jaká je ve skutečnosti pravá identita muže a ženy, chcete-li, v čem spočívá Bohem stvořené mužství a ženství. No a třetím vážným předmětem zkoumání je samotný vztah mezi mužem a ženou, zejména pak otázka manželství. Práce by měla zachytit a prozkoumat tento vztah na základě Písma a popsat, jakým způsobem je toto tajemství, jak říká apoštol Pavel¹, vykládáno v rovině protestantských církví. Součástí této rozsáhlé kapitoly bude též zamyšlení nad postavením a rolí muže a ženy v manželství a v rodině. V závěru práce bude připojena stručná kapitola k tématu, které je v současnosti poměrně aktuální a diskutovanou otázkou – a sice k tématu homosexuality a registrovaného partnerství.

¹ Bible, Efezským 5, 32

Cílem a záměrem tohoto díla je v podstatě vytvoření pomůcky pro výuku zmíněné problematiky v kontextu křesťanské věrouky. Jinými slovy, připravit určité elementární podklady k tomu, jak lze danou tematiku vykládat a dávat do kontextu pro potřeby práce s křesťanskou mládeží (v nedělních školách, při vedení mládežnických skupin atd.). Možností a metod využití této práce je jistě celé řada. Může se stát jednoduše pomůckou pro vedoucího k přípravě konkrétního programu či přednášky, může být rovněž podnětem k otevření společné diskuse, případně impulzem k nastolení určitých otázek pro vlastní svobodné hledání a biblické samostudium. Kreativní vedoucí jistě najde i další možnosti, jak s tímto materiálem pracovat.

Klíčovým pramenem, z něhož v práci čerpám, je pochopitelně Bible. Citace jednotlivých biblických veršů či oddílů budou uváděny nejčastěji z *Českého ekumenického překladu* (ČEP), v některých místech se však pro lepší názornost mohou objevit také citáty z překladů následujících: *Bible kralická* (BK); *Bible, překlad 21. století* (B21) či moderní překlad s prvky parafráze, který nese název *Slovo na cestu* (SNC). A pokud jde o literaturu, není tak složité najít knihy od křesťanských protestantských spisovatelů či spisovatelek, kteří se výše uvedené problematice podrobněji věnují. K těm nejznámějším jistě patří Larry Crabb, John a Stasi Eldredge či Timothy Keller se svou manželkou.

2. PODSTATA ČLOVĚKA

2.1. Kdo je to vlastně člověk?

Dovolte mi, abych naše hledání odpovědi na výše uvedené otázky začal tam, kde se sluší a patří. Potřebujeme totiž nahlédnout na celou problematiku hezky od počátku, tedy od stvoření Země, jak jej popisují hned první stránky bible. Jde o text zapsaný v úvodních kapitolách 1. knihy Mojžíšovy (též *Genesis*), v nichž nacházíme vůbec prvotní zmínky o stvoření člověka a o slavných Božích záměrech pro muže a ženy: „*I řekl Bůh: "Učiňme člověka, aby byl naším obrazem podle naší podoby. Ať lidé panují nad mořskými rybami a nad nebeským ptactvem, nad zvířaty a nad celou zemí i nad každým plazem plazícím se po zemi." Bůh stvořil člověka, aby byl jeho obrazem, stvořil ho, aby byl obrazem Božím, jako muže a ženu je stvořil.*“² Zní to velmi majestátně, že? Jakpak by také ne, vždyť to byla slova vyřčená samotným Tvůrcem v momentě, kdy se chystal završit své stvořitelské dílo něčím naprosto unikátním a velkolepým – stvořením člověka, který ponese Boží podobu a jemuž bude dána autorita nad celou zemí. Pojdme se na tyto verše podívat podrobněji.

Co to znamená, že jsme byli jako lidé stvořeni k obrazu Božímu? A v čem jsme tedy našemu Stvořiteli tak podobní? Vypadá to, že s popisem našich tělesných proporcí si zde úplně nevystačíme, i když i v tomto ohledu můžeme hovořit o určité, více než pravděpodobné podobnosti.³ Písmo nám říká, že „*Bůh je duch*“⁴ (tzn., bytost mající duchovní podstatu) a že „*Boha nikdy nikdo neviděl*“⁵. O tom, nakolik jsme Bohu podobní po fyzické stránce, můžeme vést diskuse, ale nejsme schopni to zcela jasně posoudit. S naprostou jistotou však můžeme hovořit právě o podobnosti duševní a duchovní. Byli jsme stvořeni jako bytosti vztahové. „*Bůh existuje po celou věčnost ve třech osobách – jako Otec, Syn a Duch. Ti tři se navzájem znají a milují. To, že jsme byli stvořeni k Božímu obrazu, tedy mimo jiné znamená, že jsme byli stvořeni pro vztahy.*“⁶ Ano, byli jsme stvořeni jako bytosti schopné milovat, svobodně se rozhodovat, přemýšlet, tvořit, ... V tom všem a v mnohém dalším jsme Bohu opravdu podobni. Zároveň je to On sám, kdo je jediným zdrojem lásky („*Bůh je láska*“)⁷. Pokud

² Bible, Genesis 1, 26 – 27.

³ Pozn. Na mnoha místech hovoří bible o Bohu a jeho tělesných attributech, přičemž někdy se jedná přímo o slova samotného Boha. Čteme o Boží tváři (Židům 9, 24), očích a uších (2. Letopisů 7, 15), dlaních (Exodus 33, 22-23) apod. Člověk je jediným stvořením, o němž je řečeno, že byl stvořen *k Božímu obrazu* a je tedy patrné, že lidské tělo, které dostali Adam a Eva, se *nějak* podobalo slavnému a svatému tělu samotného Boha.

⁴ Bible, Jan 4, 24.

⁵ Bible, Jan 1, 18.

⁶ KELLER, Timothy a Kathy: *Smysl manželství*. s. 103.

⁷ Bible, 1. list Janův 4, 8.

tedy milujeme, je to důkaz, že v naší lidské přirozenosti je otisknuto něco, co je základem Božího charakteru a že jsme tudíž skutečně Božím obrazem. Bůh své stvořitelské dílo, završené šestého dne stvořením člověka, zhodnotil jako „velmi dobré“⁸.

2.2. Stvoření jako muž a žena

Vraťme se však nyní k poslední části výše uvedeného citátu z knihy *Genesis*: „*Bůh stvořil člověka, ... jako muže a ženu je stvořil.*“ Jako muži a ženy máme společnou podstatu svého bytí. Jsme totiž lidmi stvořenými k tomu, „*abychom zrcadlili jeho slávu, jsme zrozeni k tomu, abychom nesli jeho podobu*“⁹. Zároveň se ale Bůh rozhodl vyjádřit svou podobu jedinečným a kreativním způsobem skrze dvě opačná pohlaví.

Ve druhé kapitole 1. knihy Mojžíšovy se o stvoření muže a ženy hovoří podrobněji, nechme opět promluvit slova Písma: „*I vytvořil Hospodin Bůh člověka, prach ze země, a vdechl mu v chřípí dech života. Tak se stal člověk živým tvorem.*“¹⁰ A tento Bohem stvořený muž dostal zcela příznačné jméno – Adam (tzn. Člověk) – jež přesně vyjadřovalo podstatu toho, kým se stal. Následovalo Adamovo uvedení do zahrady Eden, kterou pro něj Bůh připravil, „*aby ji obdělával a střežil*“¹¹. Mohlo by se zdát, že teď už bylo všechno v nejlepším pořádku, všechno právě tak, jak mělo být. Bylo to zajisté nádherné místo k životu – člověk obdělával zahradu, staral se o ni a zůstával v Boží blízkosti.

Ale počkat... Nechybí nám přeci jen něco? Zdá se, jako by stále nebyla uskutečněna plná míra stvoření, jako bychom stále čekali na nějaké uzavření tohoto slavného Božího díla. Když Adam „*pojmenoval všechna zvířata a nebeské ptactvo i všechnu polní zvěř*“, vyšlo najevo, že se pro něj „*nenášla pomoc jemu rovná*“¹². Velmi trefně rozvíjí tento verš Matthew Henry ve svém komentáři k 1. knize Mojžíšově: „*Přestože zde byl nahoře svět andělů a dole svět bestíí a on mezi nimi, nebyl zde nikdo stejné povahy a stupně bytí jako on, nikdo, s kým by mohl přátelsky rozmlouvat, můžeme o něm skutečně říct, že byl sám.*“¹³ Trochu volněji převyprávěl tutéž skutečnost v jedné

⁸ Bible, Genesis 1, 31.

⁹ ELDREDGE, John: *Chraň svoje srdce*. Praha 2009, s. 62.

¹⁰ Bible, Genesis 2, 7.

¹¹ Bible, Genesis 2, 15.

¹² Bible Genesis 2, 20.

¹³ HENRY, Matthew: „*Matthew Henry's Commentary on the Whole Bible*“, dostupné z:

<https://www.biblegateway.com/resources/matthew-henry/Gen.2.18-Gen.2.20>. Originál: „*Though there was an upper world of angels and a lower world of brutes, and he between them, yet there being none of the same nature and rank of beings with himself, none that he could converse familiarly with, he might be truly said to be alone.*“

ze svých knih John Eldredge, když napsal: „Adam dostal víchr a moře, koně a sokola, ale – jak řekl Bůh sám – nebylo to v pořádku, dokud neměl i Evu.“¹⁴

Ano, Bůh viděl, že se pro člověka (tj. prvního muže) nenašlo stvoření jemu rovné a blízké, prostě stvoření stejné bytostné podstaty jako byl on sám. „I řekl Hospodin Bůh: *„Není dobré, aby člověk byl sám. Učiním mu pomoc jemu rovnou.“*¹⁵ Pastor a spisovatel David Engelsma píše, že podstatu tohoto výroku – totiž, že není dobré, aby člověk byl sám – blíže pochopíme z původního hebrejského textu, kde doslova čteme: „*Není dobré, aby člověk existoval ve svém odloučení.*“ A tak dále vysvětluje, že „*sám od sebe Adam existoval jako někdo oddělený od někoho jiného, kdo k němu patřil.*“¹⁶ Mám za to, že Adam by byl bez ženy podobně neúplný ve svém člověčenství, jako by byl Bůh neúplný ve svém Božství, kdyby v rámci Trojice chyběla jedna z Božích osob. A tak Adam přijal svou ženu jako někoho, „*kdo je pro jeho vlastní úplnost nevyhnutelný.*“¹⁷

Vraťme se ještě jednou k onomu Božímu výroku: Učiním mu pomoc jemu rovnou. Toto klíčové konstatování, vycházející z úst samotného Boha Stvořitele, nám ukazuje původní Boží záměr pro vztah mezi mužem a ženou. Ten můžeme spatřovat zejména ve slovech „pomoc“ a „jemu rovnou“. Joshua Harris říká: „*V naší šovinistické kultuře, ve které bývají ženy často zlehčovány a zneužívány, je třeba toto říci jasně. Bůh dal ženám naprosto stejnou jedinečnost, důstojnost a hodnotu jako mužům. Nejsou pro Něho méně důležité ani méně cenné.*“¹⁸ Bůh stvořil Adamovi ženu, která neměla být jeho služkou, nýbrž rovnocennou partnerkou a pomocnicí, v Božích očích stejně hodnotnou a milovanou bytostí jako byl muž.

Jak k tomu došlo? Bible popisuje stvoření ženy v následujících verších: „*I uvedl Hospodin Bůh na člověka mrákotu, až usnul. Vzal jedno z jeho žeber a uzavřel to místo masem. A Hospodin Bůh utvořil z žebra, které vzal z člověka, ženu a přivedl ji k němu. Člověk zvolal: „Toto je kost z mých kostí a tělo z mého těla! At' muženou se nazývá, vždyť z muže vzata jest.“*¹⁹ Jak je vidět podle reakce, Adam opravdu nepotřeboval, aby mu ji někdo představoval jako stvoření stejné podstaty, jakým byl on sám. Tak se žena stala pro muže důvěrným přítelem a partnerem.

¹⁴ ELDREDGE, John: Pozor, srdce muže., s. 19.

¹⁵ Bible, Genesis 2, 18

¹⁶ ENGELSMAN, David: *Manželstvo, tajemstvo Krista a církvi.* s. 25.

¹⁷ Tamtéž.

¹⁸ HARRIS, Joshua: *My dva spolu...* s. 83.

¹⁹ Bible, Genesis 2, 21 – 24.

Muž a žena byli stvořeni jako nádherné bytosti, jako sobě rovné protějšky, které se vzájemně přitahují, doplňují a jeden druhého potřebují. Muž bez ženy je ochuzen, stejně jako žena bez muže. Jejich vztah může symbolizovat i fakt, že Eva (totiž první žena) byla stvořena z Adamova žebra, resp. z jeho boku. Nádherně to vyjádřil ve svých komentářích k jednotlivým biblickým veršům již zmiňovaný Matthew Henry: „*Eva nebyla vzata z Adamovy hlavy, aby ho převyšovala, ani z jeho nohou, aby jí byla pošlapána, ale z jeho boku, aby mu byla rovna, zpod jeho ruky, aby ji chránil, a z blízkosti jeho srdce, aby jí byla milována.*“²⁰

Zde bych se ještě krátce zastavil. Nerad bych zamlčel jednu důležitou informaci, o níž bude řeč později. Alespoň stručně však nastíním danou myšlenku. Muž a žena jsou přes všechno, co bylo dosud řečeno, velmi rozdílné a jedinečné bytosti, které byly stvořeny, aby svým specifickým způsobem bytí odrážely Boží slávu a jeho charakter. Jistě – muž a žena jsou si před Bohem rovni, mají před ním ve svém člověčenství naprosto stejnou hodnotu a oba jsou jím shodně přijímáni a milováni. Nicméně, jejich pravá identita, co se týká mužství a ženství, je velmi rozdílná. Nelze tedy hovořit o tom, že muž a žena jsou totožná stvoření, která by se lišila jen svým tělesným vzhledem. Víím, neříkám vám pravděpodobně nic nového, ale mám za to, že je třeba jasně vyjádřit, že rozdíly mezi muži a ženami by neměly být smazávány, ale právě naopak vyzdvihovány. Ptáte se proč? Protože se nejedná o rozdíly ve smyslu kvality, ale ve smyslu jedinečnosti a originality mužského bytí na straně jedné a ženského na straně druhé. Slovo *rozdíl* či *odlišnost* znamenají v tomto kontextu něco vzájemně se doplňujícího, obohacujícího a přitažlivého. Něco, co vyjadřuje hloubku Boží kreativity. Kromě toho muž a žena dostali od Boha určité role a povolání a právě v nich se jejich mužství a ženství může v plnosti projevit. Řečeno jazykem moderní doby – právě v nich se jako muži a ženy můžeme plně seberealizovat. Mezi prvním mužem a první ženou byl v době stvoření naprosto harmonický vztah. Nebylo to dáno mj. právě tím, že opravdově chápali své role a bytostně rozuměli tomu, kým jsou jako muž a žena?

Čistotu a dokonalý soulad jejich vztahu nám ukazuje i následující verš: „*Oba dva byli nazí, člověk i jeho žena, ale nestyděli se.*“²¹ Tento fakt uvádí jako důkaz čistoty a nevinnosti stavu, v němž byli Adam s Evou stvořeni ve svých komentářích také Matthew Henry. Říká: „*Nepotřebovali žádné šaty jako ochranu proti chladu nebo*

²⁰ HENRY, Matthew: „*Matthew Henry's Commentary on the Whole Bible*“, dostupné z: <https://www.biblegateway.com/resources/matthew-henry/Gen.2.21-Gen.2.25>. Originál: „*not made out of his head to rule over him, nor out of his feet to be trampled upon by him, but out of his side to be equal with him, under his arm to be protected, and near his heart to be beloved.*“

²¹ Bible, Genesis 2, 25.

*horku, neboť ani jedno jim nemohlo ublížit. Nepotřebovali je ani na ozdobu. Šalamoun ve vsí své nádheře nebyl oděn jako jeden z nich... byli nazí a přesto neměli žádný důvod se stydět... Ti, kteří neměli žádný hřích na svém svědomí, nejspíš neměli žádný stud ve své tváři, i když na sobě neměli žádné oblečení.*²² Jen si to představte, byli nazí, ale v jejich srdcích nebylo ani stopy po hříšném chtíči a jejich tváře zářili Boží slávou bez jediné známky studu. John Eldredge v jedné ze svých knih vysvětluje, jak je to možné: „*My všichni – muži i ženy – jsme byli stvořeni k Božímu obrazu; podivuhodně, dokonce zázračně, jako živoucí podobizny nejsmělejší, nejmoudřejší, nejskvělejší Osoby, která kdy žila... Byli jsme vším, čím bychom si kdy mohli přát být – a ještě více. Byli jsme plní života.*“²³ Autor 8. žalmu, pravděpodobně biblický král David, opěvuje Boží vznešenost, která se projevila i na člověku: „*Nebo učinil jsi ho málo menšího andělů, slávou a ctí korunoval jsi jej.*“²⁴ Už vám to dochází? Nebylo třeba nic zahalovat, ba co více – jejich bytí, včetně jejich tělesnosti odráželo Boží slávu, takže by to ani nebylo správné.

Možná vás napadne otázka: Co by se asi stalo, kdybychom se dneska pokusili vrátit k této praxi? Kdepak! Naprostá většina společnosti by řekla, že je to nepřirozené a v mnohém nepraktické, další by hovořili o zvrhlosti, necudnosti a amorálnosti našeho jednání a pokud bychom byli upřímní, museli bychom si sami přiznat, že se stydíme a potřebujeme svou intimitu před druhými skrývat. Kam se poděla ta zmiňovaná harmonie a čistota svědomí ve vztahu k Bohu i k opačnému pohlaví? Pravda, víme o skupinách lidí, kteří propagují veřejné odkrývání nahoty a sami se v tom vyžívají (např. nudisté a naturisté), nicméně z exegeze biblického textu knihy Genesis vyplývá, že odkrytá nahota vyvolává pocity hanby a studu coby následek hříchu. Když si první lidé po svém pádu do hříchu uvědomili svou nahotu, sami si rychle udělali oděv z fíkových listů. V reakci na toto poznání úplné vlastní nahoty se pak skryli i před Bohem.²⁵ Nakonec Hospodin sám Adama a Evu oblékl, aby nebyli nazí.²⁶

A pokud se podíváme do novozákonního apoštolského vyučování, zní k nám slova z prvního listu do Korintu: „*A právě ty údy těla, které se zdají méně významné,*

²² HENRY, Matthew: „*Matthew Henry's Commentary on the Whole Bible*“, dostupné z: <https://www.biblegateway.com/resources/matthew-henry/Gen.2.21-Gen.2.25>. Originál: „*They needed no clothes for defense against cold nor heat, for neither could be injurious to them. They needed none for ornament. Solomon in all his glory was not arrayed like one of these... they were naked, and had no reason to be ashamed... Those that had no sin in their conscience might well have no shame in their faces, though they had no clothes to their backs.*“

²³ ELDREDGE, John: *Chraň svoje srdce*. Praha 2009, s. 15.

²⁴ Bible, Žalm 8, 6 (podle Bible kralické).

²⁵ Srovnej: Bible, Genesis 3, 7 – 9.

²⁶ Srovnej: Bible, Genesis 3, 21.

jsou nezbytné, a které pokládáme za méně čestné, těm prokazujeme zvláštní čest, a neslušné slušněji zahalujeme, jak to naše slušné údy nepotřebují.“²⁷ Z toho vyplývá, že jakákoli tendence k odhalování vlastní nahoty mimo vzájemnou intimitu v manželství je hříšná a neodpovídá Boží normě pro život ve společenství lidí.

2.3. První hřích a jeho následky v životě muže a ženy

Realita mezilidských vztahů, manželského života, fungování rodin a komunikace mezi mužem a ženou je tedy značně vzdálená ideálu, o němž byla řeč v kapitole, kterou jste právě dočetli. Dovolím si tu ještě jednou zrekapitulovat, co se vlastně stalo. Bible říká, že klíčovým problémem je pád člověka do hříchu, hovoříme o tzv. prvotním hříchu. Eva neuposlechla Božího příkazu, jedla ovoce ze *Stromu poznání dobrého a zlého* a dala též Adamovi. Tím byla hluboce narušena jejich dosavadní důvěra. Nejprve si všimli, že jsou nazí (jak už bylo rozebráno výše) a dostali potřebu se jeden před druhým zakrýt, protože na ně padl stud a hanba. „*Spletli tedy fíkové listy a přepásali se jimi.*“²⁸ Následně zjistili, že jejich vzájemný vztah nebyl jedinou oblastí, v níž pocítili důsledek svého hříchu. Když uslyšeli v zahradě Boží hlas, ukryli se Adam a Eva před Bohem, protože se báli.²⁹ Zajímavé, že? Najednou se báli Boha! Když vyšlo najevo, že zhřešili, snažili se ospravedlnit tím, že házeli vinu jeden na druhého. Bůh se ptá Adama a ten svaluje vinu na svou ženu: „*Žena, kterou jsi mi dal, aby při mně stála, ta mi dala z toho stromu a já jsem jedl.*“³⁰ Možná mezi řádky obviňuje i Stvořitele samotného, protože žena, kterou od něj dostal, ho svedla k tomuto hříchu a všechno pokazila. Bůh se tedy obrací na ženu, ale ta pro změnu svaluje vinu na hada. Vidíme zde i počátek problémů v komunikaci, lidé se zbavují zodpovědnosti, kterou dostali – předně muž, poté i žena.

Nebudu tu nyní provádět exegezi všech Božích rozsudků a rozhodnutí ani hovořit o milosrdenství a záchraně, kterou už nyní Bůh pro lidi chystal. Zaměříme se na naše téma a slova, která v souvislosti s ním promlouvá Bůh k ženě a poté k muži.³¹ Co tedy Hospodin pověděl ženě? „*Velice rozmnožím tvé trápení i bolesti těhotenství, syny budeš rodit v utrpení, budeš dychtit po svém muži, ale on nad tebou bude vládnout.*“³²

²⁷ Bible, 1. Korintským 12, 22 – 24.

²⁸ Bible, Genesis 3, 7.

²⁹ Bible, Genesis 3,

³⁰ Bible, Genesis 3, 12.

³¹ Pozn. Je zajímavé si povšimnout, že podle 3. kapitoly knihy Genesis začíná celý rozhovor Bůh otázkou směřovanou na Adama a končí rovněž v přímém rozhovoru s Adamem, když mu sděluje prokletí a utrpení, které kvůli *němu* celé lidstvo postihne. Z toho vyzařuje myšlenka určité klíčové zodpovědnosti, kterou Adam před Bohem nesl.

³² Bible, Genesis 3, 16.

Podíváme-li se nejprve pečlivě na toto Boží prokletí, zjistíme, že je směřováno k Evě a všem dalším ženám. Předpovídá jim velké bolesti spojené s těhotenstvím a porodem. Dále určité poddanství muži – muž bude mít vyvýšené místo ve společnosti i vůči ženě a bude jí vládnout. Tolik slova prokletí řečené Evě jako trest za její hřích. Potom řekl Hospodin Adamovi: „*Uposlechl jsi hlasu své ženy a jedl jsi ze stromu, z něhož jsem ti zakázal jíst. Kvůli tobě necht' je země prokleta; po celý svůj život z ní budeš jíst v trápení. Vydá ti jenom trní a hloží a budeš jíst polní byliny. V potu své tváře budeš jíst chléb, dokud se nenavrátiš do země, z níž jsi byl vzat. Prach jsi a v prach se navrátiš.*“³³ Co k tomu říci? Muž v roli živitele, osobně zodpovědného za rodinu, je postaven do velmi tíživé situace – je mu předpovězeno velké trápení při snaze přežít a zajistit obživu pro sebe a svou rodinu. Zatímco Eva slyší prokletí *pouze* směrem k ženám, Adamem je prokleta celá země a člověk jako takový. A konečně je to také Adam, nad kým jsou jako nad zodpovědným zástupcem celého lidstva vyřknuta slova o tom, že propadl smrti a s ním celé tvorstvo: „*Prach jsi a v prach se navrátiš*“³⁴.

Když se nyní na moment podíváme do Nového zákona, tak zjistíme, že apoštol Pavel na jednom místě v dopise Římanům ukazuje na Adamův prvotní hřích: „*Skrze jednoho člověka totiž vešel do světa hřích a skrze hřích smrt... Proviněním toho jediného, totiž Adama, mnozí propadli smrti...*“ Dále pak Pavel píše, že smrt se zmocnila vlády nad lidmi skrze Adamovo provinění.³⁵ Proč tam není psáno, že hřích a smrt vešly do světa skrze jednu ženu, totiž Evu? Anebo proč tam Pavel alespoň nenapsal, že hřích vešel do světa kvůli Adamovi a Evě? Odpověď je zřejmá. Protože to byl muž, který nesl primární zodpovědnost za sebe i svou manželku, proto bylo lidstvo proketo skrze Adama.

Mohli bychom se dokonce pustit do určitých spekulací, co by se stalo, kdyby Adam svou ženu napomenul a nejedl ze *Stromu poznání*. Možná by jim Bůh kvůli Adamovi odpustil, lidstvo by zůstalo zachováno a nebyli by vyvrženi z ráje a vystaveni zničujícím důsledkům hříchu. Ovšem to už se dostáváme na hodně tenký led, jen jsem chtěl ilustrovat roli a zodpovědnost muže, kterou měl od počátku před Bohem.

³³ Bible, Genesis 3, 17 – 19.

³⁴ Bible, Genesis 3, 19.

³⁵ Bible, Římanům 5, 12 – 17.

3. IDENTITA MUŽE A ŽENY

Dříve, než se budeme hlouběji bavit o tématu vztahu mezi mužem a ženou, zejména o manželství a rodině, potřebujeme se vyrovnat se zásadní otázkou, která zní: „*Co znamená být mužem nebo ženou? Co měl Bůh na mysli, když stvořil dvě pohlaví? Jaký je Jeho plán?*“³⁶ Abychom mohli naplnit Boží záměry a prožít opravdový a naplněný život, potřebujeme zjistit více než to, kým jsme jako lidé ve své podstatě. Potřebujeme poznat také to, jaká je naše skutečná sexuální identita. Má v sobě žena něco jedinečně ženského? A má v sobě muž něco specificky mužského? Jinými slovy: „*existuje něco, co můžeme právem označit jako mužství a ženství a co přesahuje tělo (jeho anatomickou stavbu, chemické procesy a oblečení) a proniká k duši?*“³⁷ Mám za to, že rozhodně ano. V této kapitole se s pomocí bible a několika protestantských autorů, kterých si velmi vážím, pokusím ponořit do hlubin skutečné podstaty mužů a žen.

3.1. Zmatek postmoderní doby a útok na naši identitu

Rozhlédněme se nejprve na chvíli kolem sebe. Podívejme se na svět, který nás obklopuje a na společnost, ve které vyrůstáme, žijeme, jsme. Nemusíme získat prestižní doktorát z psychologie, filosofie ani sociologie, abychom si povšimli, že žijeme ve společnosti, která je silně utvářena a formována tlakem postmoderní doby. Dochází k destrukci společenského řádu a bourání některých kvalitních životních hodnot, na nichž stály životy minulých generací, rozšiřuje se nihilismus, skepticismus a lidem je na zlatém podnose servírováno, že každý může mít svou pravdu. V kontextu našeho tématu můžeme zmínit například sexuální zmatek a nevázanost nebo popírání potřeby manželské smlouvy. Pojem svobodná vůle člověka se občas mění spíše v anarchii smýšlení, která je zjednodušeně vykládána slovy: „Nepovídej mi do života, já si přece mohu dělat, co chci.“ Tím vším je podlamována autorita řady dobrých tradičních hodnot, norem a zákonů. A v tom všem mužům i ženám mnohdy schází dobré vzory. Snaží se uspokojit svou vnitřní touhu po přijetí a tak si obrazně řečeno „nasazují masky“, aby druzí nepoznali jejich skutečné „já“, s nímž si nevědí rady.

Pohrdáme však také biblickými principy a radami, které by nám často tolik pomohly nejen ke spořádanějšímu a zdravějšímu životnímu stylu, ale také k tomu, abychom získali nazpět své srdce, tedy svou identitu. Uvedu několik příkladů, které na první pohled mohou vypadat jako krok mimo naše téma, ale není tomu tak. Zprvče:

³⁶ HARRIS, Joshua: *My dva spolu*, s. 82.

³⁷ CRABB, Larry: *Muž a žena*, s. 100

„Pamatuj na den odpočinku...“³⁸ Mnozí lidé dnes postrádají schopnost přemýšlet o vyčleněném dni odpočinku jako o něčem, co by mohlo být člověku ku prospěchu, a to zvláště v této uspěchané době. Mají pocit, že když budou, řečeno biblicky, světit sedmý den, tak jim něco uteče nebo přijdou o drahocenný čas, který by jim později mohl chybět. Jenže ve skutečnosti se nejedná o to, že musí dodržovat sedmý den odpočinku, ale že si sedmý den mohou s čistým svědomím odpočinout od ruchu tohoto světa. To už zní přeci lépe, ne? Je třeba si uvědomit, že za celou touto otázkou se skrývá mnohem více, než by se zdálo. Není to jen hra o čas, ale především hra o naše srdce! Výstižně to píše autor následujícího textu: „*V naší době je Nepřítelovou strategií zaměstnat a pohánět. Jen se zeptejte svých známých, jak se jim vede. Devět z deseti odpoví něco v tom smyslu, že mají hrozně moc práce... Ten smrtonosný plán zní: Udržuj je v poklusu. Pak nebudou mít čas starat se o své vlastní srdce. Postaráme se, aby vyhořeli, a pak je dostaneme.*“³⁹

Jiným nebezpečím – avšak úzce souvisejícím – je konzumní charakter společnosti kolem nás. Podvědomě nás vede k tomu, abychom se honili za stále vyšším ziskem, lepšími domy, auty, telefony, oblečením a vůbec vším, co „prostě musíme mít“. Pokud podlehneme takovému smýšlení, zpronevřujeme se slovům samotného Krista: „*Neukládejte si poklady na zemi, kde je ničící mol a rez a kde je zloději vykopávají a kradou. Ukládejte si poklady v nebi, kde je neničí mol ani rez a kde je zloději nevykopávají a nekradou. Neboť kde je tvůj poklad, tam bude i tvé srdce... Nemůžete sloužit Bohu i majetku.*“⁴⁰ Je to smutné, ale jak se říká – o peníze šlo vždycky až na prvním místě. Je vidět, že útok vedený na člověka tímto směrem je mířen velmi přesně. Už Mistr Jan Hus napsal: „*Lidé jsou ničení svojí pýchou, když si více váží těch, kdo mají postavení a majetek, místo aby si vážili lidství každého člověka proto, že byl stvořen podle Boží podoby. Protože když si vážíme lidí pro to, co mají, nevážíme si jich pro to, kým jsou.*“⁴¹ A nemusíme hovořit o tom, kolik mužů a žen přišlo v tomto smrtonosném kolotoči o své zdraví, o partnera, o rodinu nebo dokonce o život.

A do třetice bych přidal ještě jeden příklad, tentokrát již zcela výslovně genderově namířený. V úvodu jedné ze svých knih se populární křesťanský psycholog, řečník a poradce Larry Crabb zamýšlí nad tím, proč se i v křesťanských kruzích mnohokrát smazávají podstatné rozdíly mezi mužskou a ženskou identitou: „*...podle názoru, že jsme si jako křesťané rovni, vykládá se naše identita tím způsobem, který naši*

³⁸ Bible, 2. kniha Mojžíšova 20, 8.

³⁹ ELDREDGE, John: *Chraň svoje srdce*. Praha 2009, s. 175.

⁴⁰ Bible, Matouš 6, 19 – 21 a 24.

⁴¹ LOULA, David: *Knihy citátů Jana husa*, str. 21.

*jedinečnost jako mužů a žen spíše zakrývá.*⁴² Ano, je pravda, že jsme si před Bohem rovni – to však neznamená, že jsme stejní. Výše zmíněný autor pokračuje: *„muži a ženy jsou sice stejnou měrou vykoupeni a stejnou měrou se podílejí na dědictví⁴³, ale svou podstatou se příjemně liší.*⁴⁴ A naše společnost před touto klíčovou skutečností jakoby zavírala oči a pod vlivem feminismu či různých rovnostářských myšlenek o genderově korektní společnosti úspěšně vytváří jakéhosi univerzálního člověka. Ten má však jen matné představy o tom, kým vlastně je. Joshua Harris tuto skutečnost vystihuje následujícími slovy: *„Pravdou je, že si nejsme úplně jisti, jak se máme chovat. Muži nevědí, co to znamená být muži. A tak líně hledáme jednoduchá řešení. Ženy nevědí, co znamená být ženami, takže se nakonec chovají jako muži. Vztah k opačnému pohlaví může být hodně zmatený, když nevíme, v čem se od sebe máme lišit.*⁴⁵

Myslím si, že jsme v téhle kaši více než po uši. A kde hledat jádro problému? Inu, je to jednoduché. Lidé mají zkrátka pocit, že snědli všechnu moudrost světa, takže jsou ve výsledku moudřejší než samotný Bůh. Hrají si na to, že všechno vědí nejlépe a nepotřebují, aby jim někdo radil. *„Odmítají myšlenku Bohem daných rolí a dělají všechno možné, aby rozdily mezi pohlavími zamlžili.*⁴⁶ Krásně to ilustruje následující přirovnání: *„Dnešní stav lidské sexuality připomíná divadelní představení, při kterém se divadelní soubor vzbouřil proti autorovi hry a jeho příběhu. Představte si ten chaos. Herci autora nenávidí. Odmítají své role a utahují si ze scénáře. Aby ukázali své opovržení, odmítají své části scénáře i přečíst. Jiní herci si vyměnili role a kostýmy, aby zmátli děj...“* A autor pokračuje: *„Je to pokolení transsexuálů, kde muži jednají jako ženy a ženy jednají jako muži. A právě uprostřed tohoto chaosu Bůh chce, aby jeho děti byly věrné rolím, které nám určil, i když je většina lidstva zavrhl.*⁴⁷ Aneb jak praví apoštol Pavel: *„...abyste byli bezúhonní a ryzí, Boží děti bez poskvrny uprostřed pokolení pokřiveného a zvráceného. V něm sviťte jako hvězdy, které osvěcují svět.*⁴⁸

Ano, skutečně mám občas pocit jako bych sledoval nějakou hodně hořkou komedii, která se takřka den co den odehrává uprostřed naší společnosti, a v níž mnozí aktéři zapomněli, kým vlastně jsou, totiž muži a ženami, kteří byli stvořeni k Božímu obrazu. Anebo nezapomněli. Bylo jim to úspěšně zakryto – Nepřítelem. Jsme totiž ve

⁴² CRABB, Larry: *Muž a žena*, str. 7.

⁴³ Pozn. *dědictvím* je míněn podíl na věčném životě, který má každý člověk, jenž přijal Ježíše Krista jako svého osobního Pána a Spasitele. Srovnej s těmito biblickými oddíly: Židům 9, 15 a 1. list Petřův 1, 4.

⁴⁴ CRABB, Larry: *Muž a žena*, str. 7.

⁴⁵ HARRIS, Joshua: *My dva spolu*, s. 81

⁴⁶ Tamtéž, s. 82.

⁴⁷ Tamtéž, s. 82.

⁴⁸ Bible, Filipským 2, 15.

válce! Tohle je třeba říci naprosto narovinu. John Eldredge píše: „*Dokud nevezmeme na vědomí, že pozadím našeho každodenního života je válka, nikdy životu neporozumíme. Devadesát procent toho, co se kolem nás děje a co nás potkává, si budeme vykládat mylně.*“⁴⁹ O jakou válku se jedná? Sám Ježíš se nás snaží vpravdě obeznámit se situací ve světě, do kterého jsme se narodili. Ubezpečuje nás, že stojí zcela na naší straně a že Jeho Otec nám chce darovat život v plnosti. Zároveň však jedním dechem vybízí, abychom se měli na pozoru, protože to nebude tak jednoduché, jak se na první pohled může zdát. Někdo nám bude chtít náš život ukrást a naši identitu překroutit: „*Zloděj přichází, jen aby kradl, zabíjel a ničil.*“⁵⁰ A to je přesně ono! Jde o jednu z klíčových věcí, kterou se před námi ďábel snaží ze všech sil utajit – hlavně se lidé nesmí dozvědět pravdu o tom, kým jsou! (to se týká samozřejmě i jejich sexuální identity). No, jak můžeme vidět ve společnosti kolem sebe, místy se mu to daří opravdu brilantně.

Abychom však skončili trochu optimističtěji, nedaří se mu to tak, jak by si přál. Nedaří se mu to úplně. Přestože jako lidé neseme kruté následky prvotního hříchu, který vpustil našeho Nepřítele v plné síle do zápasnického ringu, neseme nadále také Boží obraz a prvotní slávu, která nám byla dána při stvoření „*a v naší přirozenosti je vepsána ještě hlouběji... Proč žena touží být krásná? Proč muž doufá, že se projeví jako hrdina? Protože se rozpomínáme, byť mlhavě, že kdysi jsme byli něčím víc, než čím jsme dnes.*“⁵¹ A tak můžeme uzavřít spolu s Eldredgem: „*Příběh vašeho života je příběhem dlouhé a brutální ofenzívy proti vašemu srdci, kterou vede ten, kdo ví, kým můžete být, a kdo se toho bojí.*“⁵²

Stěží však mohou obstát v této nelítostné válce a dojít ke skutečnému sebepoznání svého člověčenství, respektive svého mužství či ženství, pokud se nepokořím před Bohem a pokud pohrdnu Jeho slovem. Bůh nás stvořil s úžasným záměrem vtisknout do nás sebe samotného a naplnit naše životy svou slávou. „*To, že se držíme Božího scénáře pro naši sexualitu*“, říká Joshua Harris „*popisujeme pravdu a věrně vyprávíme Jeho příběh. A když to děláme, zažíváme plnost života, kterou pro nás jako muže a ženy Bůh připravil. Jeho plán nám přináší radost a naplnění.*“⁵³ Zaměřme nyní svůj pohled na mužskou identitu a mužskou spiritualitu a vydejme se spolu na pouť do hlubin tohoto nebezpečného srdce.

⁴⁹ ELDREDGE, John: *Chraň svoje srdce*. Praha 2009, s. 17.

⁵⁰ Bible, Jan 10,10a.

⁵¹ ELDREDGE, John: *Chraň svoje srdce*. Praha 2009, s. 15.

⁵² Tamtéž, s. 31.

⁵³ HARRIS, Joshua: *My dva spolu*. s. 83.

3.2. Identita muže

„*Naše sexualita proniká do nejhlubšího metafyzického základu naší osobnosti. V důsledku toho jsou tělesné rozdíly mezi mužem a ženou podobností duševních a duchovních rozdílů zásadnější povahy.*“ (Emil Brunner)⁵⁴

Muž. Vznešené, nezkrotné, divoké a dech beroucí Boží stvoření. V čem ve skutečnosti spočívá jeho pravá identita? Co je bytostnou podstatou jeho mužství? K čemu byl stvořen a jaký je, pokud v bibli čteme, že je obrazem Božím? Proč ho Bůh stvořil právě takového? A jaké touhy se skrývají pod nánošem starostí, problémů a tlaků tohoto světa v hloubi jeho srdce? Tyto otázky a jim podobné se pokusím alespoň z části a v základních obrysech zodpovědět na následujících stránkách.

Pojďme to vzít opět pěkně od začátku. „*Eva byla stvořena ve svěží nádheře zahrady Eden. Ale Adam, jestli si vzpomínáte, byl stvořen mimo zahradu, v divočině. Zpráva o našem vzniku ve druhé kapitole 1. knihy Mojžíšovy mluví jasně: muž se zrodil v nezkrocených končinách stvořeného světa.*“⁵⁵ Aby muž mohl znovu nalézt a získat své srdce, nepotřebuje stovky rad a seminářů o tom, jak se má chovat, jaké by měl mít způsoby, co by měl dělat a jaký by měl být. Potřebuje se uchýlit někam daleko od všech rušivých vlivů a tlaků naší doby, které deformují jeho srdce i smýšlení, a v této samotě znovu nalézt svou ztracenou identitu, svou opravdovost. „*Hluboko v srdci muže jsou určité základní otázky, na které se prostě nedá odpovědět v kuchyni u stolu. Kdo jsem? Z čeho jsem? K čemu jsem určen?*“⁵⁶ Pojďme se vydat na cestu, abychom objevili odpověď. Začneme tím, že se podíváme sami na sebe. Upřímně. Tak pánové, věřím, že se ve vás při čtení následujících řádků něco mužského pohne a probudí.

Každý z nás byl jednou malým klukem. Takovým, jenž si příliš nelámal hlavu s problémy dospělých, ale rád snil o velkých věcech. O hrdinských činech, které změní svět, o dopadení zlých padouchů, dobrodružství v neprozkoumaných končinách a záchraně krásné princezny. Sám si vzpomínám, že když jsme byli s bratrem ještě malí kluci, běhali jsme po bytě s umělohmotnými kordy, nosili šátky a klobouky a bojovali za „dobrou věc“ jako *Zorro* či slavní *Tři mušketýři*. V létě jsme si hráli na Indiány a stopovali naše rodiče, když se šli projít do lesa. A večer jsme usínali při čtení o dobrodružných výpravách *Rychlých Šípů* do tajemných Stínadel. To byl panečku adrenalin! Ale kam se tyhle sny a touhy poděly? Postupem času dospíváme a

⁵⁴ CRABB, Larry: *Muž a žena*. str. 114

⁵⁵ ELDREDGE, John: *Pozor, srdce muže.*, s. 10.

⁵⁶ Tamtéž, s. 11.

vstupujeme do reality našeho světa, který – jak jsme si již řekli – stojí ve válce. A náš nepřítel je dokonalým lhářem, lupičem a podvodníkem. Bible říká, že je „*otcem lži*“⁵⁷ a ze všech sil se snaží, aby stopy vedoucí k opravdovosti mužského srdce, byly dobře zakryty a abychom nikdy nepoznali, co jsme vlastně zač. Ty sny a touhy se však neztratily. Stále tam jsou – někde hluboko v nás. Byli jsme možná oklamáni, ale ve své podstatě jsme nikdy nepřestali být muži. A pak to přijde... vezmete do ruky nějakou dobrodružnou knihu nebo se zastavíte ke zhlédnutí kvalitního filmu jako je třeba *Gladiátor*, *Pán prstenů* či *Zorro, tajemná tvář* a ztracené touhy vyplouvají na povrch, cesta k našemu srdci se otevírá a my ožíváme. Jsou to sice jen filmy, jen legendy, ale odkrývají něco niterného a opravdového, co je součástí každého muže už od narození. Imponuje nám rozhodnost, ušlechtilost a odvaha hlavního hrdiny. Muži chtějí být jako on, ženy touží mít právě takového za manžela. Proč? Protože ukazuje alespoň z části na obraz skutečného mužství, které ve své nezkažené podobě existovalo před naším pádem a jež plně zrcadlilo Boží slávu.

Dramatik, Christopher Fry údajně prohlásil: „*Život je pokrytec, jestli nesmím žít tím, k čemu mne táhne.*“ A John Eldredge pokračuje: „*Ve svém srdci nacházím tři touhy, zapsané tak hluboko, že je nemůžu přehlížet, aniž bych ztratil svoji duši. Jsou podstatou toho, kým jsem, jaký jsem a čím toužím být... pozorně naslouchám mnoha a mnoha dalším mužům – a jsem přesvědčen, že jsou to touhy všeobecné, že jsou klíčem k samotnému mužství. Mohou být ztracené, zapomenuté nebo špatně zaměřené, ale srdce každého muže vášnivě touží podstoupit boj, prožít dobrodružství a zachránit krásnou paní.*“⁵⁸ Pokud jsme k sobě upřímní a dáme-li našemu mužskému „já“ (i když bývá tak často potlačováno a deformováno) možnost, aby se projevilo, dá nám zcela jistě za pravdu. Jen si to představte, jak by asi vypadaly filmy bez napětí, dobrodružství a krásných žen, pro jejichž záchranu nasazuje hrdina svůj vlastní život? Myslím, že by byly – alespoň pro nás muže – v podstatě o ničem.

Ale ještě je tu jedna důležitá věc, na kterou správně upozorňuje Larry Crabb. Jsou to vztahy, v nichž dostává výše uvedené mužství svůj opravdový smysl. „*Protože nás Bůh stvořil pro vztah, protože důvod pro svoji existenci nacházíme ve vztahu a protože ty nejhlubší radosti života k nám přicházejí skrze vztah, mužství se nejplněji projevuje ve vztazích. Právě ve vztahu muž dosahuje uspokojivého pocitu úplnosti.*“⁵⁹ Přesně tak, pokud máme nasazovat své síly nebo dokonce i svůj život v boji,

⁵⁷ Bible, Jan 8, 44.

⁵⁸ ELDREDGE, John: *Pozor, srdce muže.*, s. 14.

⁵⁹ CRABB, Larry: *Muž a žena.* s. 119.

potřebujeme vědět, že bojujeme za někoho a že to má smysl. Podívejme se na naše hrdiny. Aragorn se srdnatě bije za budoucnost lidstva ve Středozemi, Zorro tasí svůj kord za rolníky, chudé a prosté lidi, kteří jsou neprávem utlačováni a Vinnetou je na válečné stezce, aby v konečném důsledku uhájil mír a spravedlnost mezi bílými a rudými muži. I biblický král David (který je také nazýván mužem podle Božího srdce) kráčí proti Goliášovi „*ve jménu Hospodina zástupů, Boha izraelských řad*“⁶⁰ a činí tak pro jeho slávu a jeho lid.

Stejně tak by do značné míry postrádala smysl naše niterná touha po dobrodružství, pokud bychom neměli nikoho, kdo by s námi do něj vstoupil. Svě životy a svá dobrodružství prostě toužíme sdílet s druhými, ať už přímo anebo alespoň ve vyprávění. Aragorn měl kolem sebe *Společenstvo prstenu* a mnohé další přátele, Robin Hood bandu oddaných zbojníků a Vinnetou se proháněl po divokém Západě po boku Old Shatterhanda nebo mužů svého kmene. Každé dobrodružství dostává svůj pravý náboj teprve tehdy, když ho smíme prožít s někým – s člověkem anebo o samotě, ale s Bohem.

Tak! A teď předpokládám, že vám v rámci posledních dvou odstavců něco chybělo. Nezdají se vám úplné, rádi byste je doplnili a chce se vám říci, že jsem přeci něco typicky mužského vynechal. No jistě, jak jsem jenom mohl zapomenout připsat, že každý muž bojuje často s největším zápallem v srdci, pokud jde o jeho milovanou dívku a že dobrodružství svého života chce sdílet především se svou manželkou? To je totiž ta třetí klíčová touha, kterou každý muž nosí ve svém srdci – zachránit krásnou paní! „*Muže nic neinspiruje tolik jako krásná žena. Kvůli ní budete ochotni dobýt zámek, porazit obra, skočit z okna. Nebo třeba udělat homerun.*“⁶¹ Muž prostě touží být tím hrdinou, který získá srdce své milované. Zde je otázka potřeby vztahu přímo podmínkou naplnění této touhy. „*Čím by byli Robin Hood nebo král Artuš bez žen, které milovali? Osamělými muži bojujícími osamělé bitvy.*“⁶² Jistě si vzpomínáte na slova, která vyřkl Adam, když k němu Bůh přivedl první ženu. Podle Larryho Crabba by se dala parafrázovat velmi i tímto způsobem: „*Ted' jsem úplný! Co ve mně bylo částečné, je teď celé!*“⁶³ A tak docházíme k závěru, že „*mužství nějak souvisí s pocitem úplnosti, který muž získává z toho, že důrazně vstupuje do svého světa, přičemž se (alespoň potenciálně) těší z oddanosti vůči své ženské partnerce.*“⁶⁴

⁶⁰ Bible, 1. Samuelova 17, 45b.

⁶¹ ELDREDGE, John: *Pozor, srdce muže*. s. 19.

⁶² ELDREDGE, John: *Pozor, srdce muže*. s. 19.

⁶³ CRABB, Larry: *Muž a žena*. s. 108. (Srovnej: Bible, Genesis 2, 23 – 24.)

⁶⁴ Tamtéž, str. 109.

Tak to bychom měli. Je to zajímavé a fascinující, ale jak je vidět, jako muži máme mnoho společného. Jde o něco hluboce vepsaného do podstaty našeho bytí. Dostáváme se k jedné z posledních otázek. Kde se to v nás bere? Proč jsme právě takoví? Je čas připomenout si, že jsme byli stvořeni k obrazu Božímu. Jsme mu podobní. Něco z jeho vlastní identity, charakteru a bytí se odráží i v naší maskulinitě. Klademe si proto otázku „*Kdo je ten Jediný, od kterého pocházíme a jehož obraz každý muž nese? Jaký je?*“⁶⁵ Pokud chceme alespoň z části odpovědět, bude třeba, abychom pohlédli na stránky *Písma* a zjistili, jak se na nich sám Bůh prezentuje a jakým způsobem ukazuje své bytí v jednotlivých příbězích, ať už se jedná o jakoukoliv z Jeho tří osob – Otce, Syna Ježíše Krista anebo Ducha svatého.

Mluvili jsme o válce, v níž stojíme a o vášnivé touze mužova srdce podstoupit boj a nasadit svůj život pro něco velkého a smysluplného. Pohlédneme-li do bible, zjistíme, že Bůh není prezentován jako starý pán na obláčku nebo milý chlapec se svatozáří nad hlavou. Na mnoha místech hovoří Bible o Bohu právě jako o mocném bojovníkovi. Jen si vzpomeňte, co řekl Mojžíš Izraelcům, když stáli ve zdánlivě bezvýchodné situaci před Rudým mořem? „*Hospodin bude bojovat za vás a vy budete mlčky přihlížet.*“⁶⁶ Poté, co přešli suchou nohou na druhý břeh, zatímco faraonova armáda se utopila v moři, zpívali Bohu oslavnou píseň: „*Hospodin je bojovný rek, Hospodin je jeho jméno*“⁶⁷ A David ve 24. žalmu oslavuje Boží svrchovanost těmito slovy: „*Kdož jest to ten král slávy? Hospodin silný a mocný, Hospodin udatný válečník.*“⁶⁸

Podívejme se ale též do Nového zákona. Už jen samo Kristovo narození byl, jak píše Eldredge: „*válečný akt, invaze. Nepřítel to věděl a snažil se ho zabít už jako novorozeně (Matouš 2, 13). Ježíš nebyl žádný bledolící ministrantík; celý jeho život charakterizují neustálá střetnutí a souboje... A až se vrátí, mohl bych dodat, přijede na válečném oři, s pláštěm zbroceným krví, vyzbrojen do boje (Zjevení 19, 11 – 15).*“⁶⁹ A je to právě kniha Zjevení, v níž je Ježíš označován jako „*lev z pokolení Judova*“, který zvítězil.⁷⁰ Tohoto obrazu využil známý křesťanský filosof, spisovatel a apologeta C. S. Lewis ve svém díle *Letopisy Narnie*, v němž se snaží pohádkovou a dobrodružnou formou předat poselství biblického evangelia. Ježíš je zde vyobrazen jako silný,

⁶⁵ ELDREDGE, John: *Pozor, srdce muže*. s. 26.

⁶⁶ Bible, Exodus 14, 13.

⁶⁷ Bible, Exodus 15, 3.

⁶⁸ Bible, Žalm 24, 8. (překlad kralické bible).

⁶⁹ ELDREDGE, John: *Pozor, srdce muže*. s. 17.

⁷⁰ Bible, Zjevení 5, 5.

majestátný a mocný lev. „*Kdo tu mluvil o tom, jestli je nebezpečný? To víš, že je. Ale je ušlechtilý. Vždyť je to přece náš pravý král.*“⁷¹ vysvětluje pan Bobr čtyřem mladým hrdinům této knihy. A mohli bychom pokračovat dále a dále. Obraz Boha – bojovníka bych uzavřel výzvou apoštola Pavla, který nás v listu do Efezu upozorňuje, že stojíme ve válce proti mocnostem zla, a píše: „*Oblečte plnou Boží zbroj...*“, přičemž vyjmenovává její jednotlivé části a závěrem vyzývá, abychom přijali také „*meč Ducha, jímž je slovo Boží.*“⁷²

Dobrá. „*Víme, že musí podstoupit boj, ale má Bůh i dobrodružství, které by mohl prožívat?*“⁷³ Sám jsem nad touto otázkou přemýšlel a pak mi došlo, že je to právě On, kdo stvořil hluboké oceány plné nejrozmanitějších tvorů, horské štíty, deštné pralesy, pouště, divoké řeky, blesky křižující oblohu a medvěda grizzlyho. Byl to Bůh, kdo připravil všechny nádherné scenérie a prostředí pro to největší dobrodružství – dějiny lidstva. Položil jsem podobnou otázku také svému otci a odpověď, kterou jsem dostal, je vskutku trefná. Největším důkazem Boží dobrodružné povahy je to, že stvořil člověka, kterému daroval svobodnou vůli a zároveň vysadil uprostřed zahrady Eden *Strom poznání dobrého a zlého*. To zní opravdu více než dobrodružně, spíše se mi chce říci, že to bylo až nepřiměřeně riskantní. Jen si to představte, Bůh vloží svůj obraz do člověka a pak mu dá svobodnou vůli, včetně svobody ho odmítnout. To je šílené! I když vlastně ne, protože sama svoboda a volnost, kterou člověk dostal, je součástí Boží absolutně nespoutané přirozenosti, která se tak v člověku může plně zrcadlit. Bůh „*nenutil Adama a Evu, aby ho poslouchali. Riskoval. Bylo to závrtné riziko a mělo závrtné následky.*“ Ale vždy, když se rozhodnete vstoupit do nějakého vztahu, vždy když se rozhodnete do někoho vložit svou důvěru – vždycky riskujete, vždy vstupujete do určitého dobrodružství. A Bůh byl prvním, kdo takto zariskoval, když stvořil člověka ve vztahu se sebou samým. To samo o sobě předpokládalo velké dobrodružství, ať už by člověk zhřešil, či nikoliv.

A nakonec když se začnete do Bible, tak zjistíte, že příběh lidských dějin a Božího plánu spásy rozhodně není nudný, statický ani stereotypní. Právě naopak. Je tak strhující, dramatický a dobrodružný, že by to žádný současný spisovatel ani režisér nevymyslel. Joshua Harris připomíná: „*Být věrní Jeho plánu vyžaduje víru, velkou odvahu a stále vědomí, že nikoliv vy, ale Bůh je ústřední postavou příběhu. Příběh*

⁷¹ LEWIS, C. S. *Letopisy Narnie: Lev, čarodějnice a skříň*. s. 59.

⁷² Bible, Efezským 6, 11 – 17.

⁷³ ELDREDGE, John: *Pozor, srdce muže*. s. 32.

lidské historie je celý o NĚm.“⁷⁴ A my máme to velké privilegium, že jsme byli do Jeho příběhu pozváni tak, jako kdysi mnozí jiní. Podívejte se například na životní příběhy Abrahama, Mojžíše, Eliáše, Davida a později také samotného Ježíše a jeho následovníků. Jsou strhující, dynamické, opravdové, nepředvídatelné a nesmírně dobrodružné. Proč? Protože přijali pozvání do Božího příběhu a nechali se jím vést.

A teď to třetí. Bůh může být charakterizován jako bojovník, dobrodruh, vůdce, pastýř a tak dále. Nesmíme však zapomenout, že je rovněž neodolatelným nápadníkem, vášnivým milovníkem a tím, který si jednou přijde pro svou nevěstu. Byl to právě On, kdo dal Adamovi do srdce touhu po ženě i schopnost vnímat její ženskost, a to v každém ohledu. „*On nám dal schopnost oceňovat krásu a cítit přitažlivost.*“⁷⁵ Bůh sám je autorem toho úchvatného milostného vztahu mezi mužem a ženou. A to není vše – sám o sobě nejednou v *Písmu* prohlašuje: „*Já jsem Hospodin, tvůj Bůh, Bůh žárlivě milující.*“⁷⁶ Jinde se píše: „*Miloval jsem tě, odvěkou láskou...*“⁷⁷ A slavnou Šalomounovu Píseň písni snad ani připomínat nemusím. Boží srdce je vskutku romantické a jak píše Eldredge: „*má svou vlastní nevěstu, za kterou bojuje. Je žárlivý milenec a tím, co tak žárlivě střeží, jsou srdce jeho lidu a jejich svoboda... A přestože se jeho nevěsta dopustila cizoložství a upadla do zajetí jeho nepřítele, Bůh je připraven pohnout nebem i zemí, aby ji získal zpět.*“⁷⁸ No prosím, Bůh se zamiloval do své nevěsty, totiž církve, a bude mít svatbu! „*Radujme se a jásejme a vzdejme mu chválu; přišel den svatby Beránkovy, jeho choť se připravila a byl jí dán zářivě čistý kment, aby se jím oděla.*“⁷⁹

Doufám, že se mi podařilo, alespoň z části odkrýt mužskou identitu a zodpovědět na to, kým jsme, co v sobě neseme a proč jsme právě takoví. Problém mnohých mužů je právě v tom, že byli obelháni v těchto klíčových otázkách. A tak došlo k tomu, že byly jejich niterné touhy natolik potlačeny, že vlastně zapomněli být muži anebo se projevíly nezdravým, zvráceným způsobem. Proto se tolik mužů chová hrubě, agresivně, perou se po hospodách, řídí auto nepovoleným a nebezpečným způsobem, doma bijí své manželky a děti, rozpoutávají války, podléhají nevěře, střídají sexuální partnerky a jsou závislí na pornografii. Podlehli lživému našeptávání nepřítele.

⁷⁴ HARRIS, Joshua: *My dva spolu*. s. 91.

⁷⁵ Tamtéž, s. 34.

⁷⁶ Bible, Exodus 20, 5.

⁷⁷ Bible, Jeremjáš 31, 3.

⁷⁸ ELDREDGE, John: *Pozor, srdce muže*. s. 36.

⁷⁹ Bible, Zjevení Janovo 19, 7-8.

Dostali přesný zásah ochromující jejich pravdivé mužství. Z toho znám jen jedinou cestu ven – Ježíš Kristus.

3.3. Identita ženy

„Jsem přesvědčena, že žena, která chápe a ochotně přijímá rozdíly mezi muži a ženami, bude, aniž by se musela přetvařovat nebo podceňovat, působit žensky.“⁸⁰

(Elisabeth Elliotová)

Žena. Nádherná koruna Božího stvoření. Něžná, krásná, zranitelná, ale zároveň velmi silná. Nese v sobě něco naprosto jedinečného a neopakovatelného. Je to však bytost vskutku záhadná, což by mi zajisté potvrdilo mnoho mužů, ale stejně tak i žen. „*Ve společnosti ženy se často mlčky sám sebe ptám*“, píše Eldredge „*Co mi říká o Bohu? Víím, že Evou⁸¹ chce Bůh světu něco sdělit. Co vlastně?*“⁸² Tato otázka je rozhodně na místě, nicméně odpovědět na ni bude úkol přinejmenším stejně těžký, jako hovořit o tom, kým je muž a co nám jeho mužství odkrývá o Božím srdci. Přesto se pokusím podat odpověď na podobné otázky, které jsem si kladl v minulé kapitole, ale v opačném gardu. Čím se vyznačuje skutečné ženství a v čem spočívá jeho pravá podstata? Kým je žena, pokud i ona byla stvořena k obrazu svatého Boha? A jaké jsou nejhlubší touhy jejího srdce, které volají po naplnění? Pro celkovou přehlednost a vyváženost zvolím podobnou strukturu i myšlenkový postup jako v kapitole předcházející.

O stvoření ženy a jejím původu jsem se již zmínil v minulých kapitolách. V nich jsme hovořili o tom, že jí byla dána stejná hodnota, důstojnost i sláva jako muži. Jedním dechem ale dodávám, že byla stvořena jako bytost jiná a úžasně osobitá. Její ženskost není jen slovo či nálepka, která označuje odlišnost jejího pohlaví od mužského protějšku, je to skutečná podstata jejího bytí. Jak píše Stasi Eldredge, mnoho žen ztratilo sebe samotnou, svou vlastní identitu: „*Bůh do vás vložil ženství, které je mocné a něžné, divoké i lákavé. Jistě, nebylo pochopeno. Nepochybně bylo i napadáno.*“⁸³ Ano, ženské srdce bylo v průběhu dějin různým způsobem zraňováno, napadáno a znehodnocováno. A v dnešní době tomu není jinak. Ženy jsou denně vystavovány neúprosnému tlaku společnosti, která jim říká, že musí být krásnější, výkonnější, lépe se starat o domácnost, být lepšími matkami atd. Opravdová ženskost bývá častokrát považována za slabost a

⁸⁰ HARRIS, Joshua: *My dva spolu*. s. 91.

⁸¹ Pozn. Autor používá k označení ženství jako takového jméno první biblické ženy – Evy.

⁸² ELDREDGE, John: *Pozor, srdce muže*. s. 37.

⁸³ ELDREDGE, John a Stasi: *Úchvatná*. s. 4.

jejími projevy je pohrdáno. Společnost dává ženám na vědomí, že když nebudou mít ostré lokty, tak ničeho nedosáhnou a v životě neuspějí. A nalijme si čistého vína – my muži na tom máme značný podíl. V tom všem je však třeba důrazně připomenout: „*Ženskost není slabost.*“⁸⁴ Takové smýšlení je naprosto zvrhlé a má destruktivní účinky. „*Když svět ženě říká, že musí být pevná, výkonná a nezávislá, zabíjí její srdce.*“⁸⁵ Mnohé ženy se z takového přesně mířeného útoku těžko vzpamatovávají, cítí se nejisté, zahanbené, dezorientované a frustrované – ztrácejí svou hodnotu a své srdce. V knize Přísloví Bůh říká: „*Především střež a chraň své srdce, vždyť z něho vychází život.*“⁸⁶ Situace, v níž se mnohá žena nachází, vyžaduje vnitřní uzdravení a znovuobjevení jejího srdce. Potřebuje objevit svou skvostnou a opravdovou ženskost, k níž byla stvořena a svobodně do ní vstoupit. Tehdy vystoupí ze stínu hanby a bude spokojená a šťastná, protože najde život, který pro ni Bůh zamýšlel – najde sebe samotnou.

Pokud chceme nahlédnout do srdce ženy a odpovědět na výše položené otázky ohledně její pravé identity, musíme se vydat na průzkum a zjistit, jaké touhy se ukrývají pod nánosem povinností, starostí, strachů a únavy v jejím srdci. Je to cesta se stejným záměrem jako ta, kterou jsme již absolvovali v minulé kapitole a opět si klademe otázku: „*Co když nám ty touhy hluboko v našich srdcích říkají pravdu? Co když nám ukazují život, k jakému jsme určeni? Bůh nám dal... srdce, abychom mohli žít*“⁸⁷ Larry Crabb popisuje tutéž skutečnost přímo ve vztahu k ženě následujícími slovy: „*její jedinečně ženský přínos závisí, víc než na čemkoli jiném, na tom, co v jejím srdci ovlivňuje její způsob chování.*“⁸⁸ Co je tedy v jejím srdci?

Ženy, naslouchejte chvíli samy sobě, vzpomeňte si na své dětství, na období, kdy vaše srdce ještě zdaleka nebylo tak svíráno tlakem společnosti a mnohými starostmi. „*Jen se podívejte, na co si hrají malé holčičky. Můžete-li, vzpomeňte si, o čem jste snily, když jste byly malé. Vzpomeňte si, jaké filmy se ženám líbí... Jsme přesvědčeni, že dojdete ke stejnému závěru – totiž, že každá žena touží po trojím: Po tom, aby se o ni někdo ucházel, aby hrála nezastupitelnou roli v nějakém velkém příběhu a aby zjevila krásu. Tím vším ženy ožívají.*“⁸⁹ Po opatrném, avšak důkladnějším zamýšlení a rozhovorech s několika ženami, které se mnou sdílely své životní touhy,

⁸⁴ HARRIS, Joshua: *My dva spolu*. s. 87.

⁸⁵ ELDREDGE, John: *Pozor, srdce muže*. s. 21.

⁸⁶ Bible, Přísloví 4, 23.

⁸⁷ ELDREDGE, John: *Pozor, srdce muže*. s. 21.

⁸⁸ CRABB, Larry: *Muž a žena*. s. 122.

⁸⁹ ELDREDGE, John a Stasi: *Úchvatná*. s. 10.

docházím k témuž závěru. Ať už je formulujeme jakýmkoli způsobem a ať se projeví jakoukoli formou, jsou v srdci každé ženy tyto tři klíčové touhy. Nevím, zda je to dostatečně zřetelné na první pohled, ale po pečlivějším prozkoumání zjistíme, že nejsou zase až tak odlišné od těch, které nesou ve svém srdci muži. Ano, dokonce bych řekl, že velmi úzce a přirozeně korespondují s těmi mužskými. A přeci jsou stále zcela zřetelně ženské. Není to úžasné? Bůh nás stvořil jednoho pro druhého tak, aby naše nejhlubší životní touhy mohly být naplněny ve vztahu (zejména ve vztahu s ním, ale rovněž vůči opačnému pohlaví).

A tak jsme opět u toho: „*Ženství, podobně jako mužství, souvisí spíše s postojem k ní samotné a k druhým, když se zapojuje do vztahů.*“⁹⁰ Jestliže jsme mluvili o tom, že mužství se může plně realizovat teprve ve vztazích, v otázce ženství to platí dvojnásob. Bez vztahů, v nichž by se ženské srdce mohlo skutečně projevit, by její bytí prostě nedávalo smysl. Larry Crabb hovoří o tom, že muž dosahuje uspokojení a seberealizace především, když zdolává určité výzvy, vstupuje do daných vizí a naplňuje cíle, které si stanovil. Žena toho dosahuje svým specificky odlišným způsobem, který ještě více odráží právě její vztahové založení: „*Spíše si cení toho, když ze sebe může dávat něco, co sytí vztahy a prohlubuje vazby.*“⁹¹ Konečně, to byl jeden z klíčových důvodů, proč Bůh stvořil ženu. Bůh přeci usoudil, že „*není dobré, aby člověk byl sám.*“⁹² A tak mu daroval partnerku, jež měla vstoupit do hlubokého vztahu s ním a naplnit tak jeho i své vlastní bytí. Manželé Eldredgeovi píší, že původní hebrejský výraz, kterým byla označena žena ve druhé kapitole knihy *Genesis*, zní „*ezer kenegdo*“.⁹³ To se dá podle Roberta Altera, znalce hebrejštiny, který se zabýval studiem 1. knihy Mojžíšovy, přeložit nejlépe asi jako „*ta, jež ho podepírá.*“⁹⁴

Aniž bychom popírali to, co bylo řečeno o mužích a jejich klíčové potřebě vztahu, v němž nachází jejich niterné touhy své naplnění, přiznejme si, že muž je bytostí více nezávislou, samostatnou, vstupující a zdolávající určité výzvy, „*zatímco zapojení se, přilnutí a pozvání patří jasněji k ženské identitě.*“⁹⁵ A Larry Crabb pokračuje krásným a nadmíru trefným přirovnáním, které nám tuto záležitost ještě blíže odkrývá. „*Myslím,*“ říká „*že se příliš neodchýlíme od pravdy, když se na tělesnou sexualitu budeme dívat jako na nádherný obraz vnitřní sexuality: muži se cítí úplní, když*

⁹⁰ CRABB, Larry: *Muž a žena*. s. 121.

⁹¹ Tamtéž, s. 122.

⁹² Bible, Genesis 2, 18.

⁹³ Pozn. Jedná se o výraz v 18. verši 2. kapitoly knihy Genesis. V českém překladu to bývá vyjadřováno slovy: „*pomoc jemu rovná*“, „*pomoc, kteráž by při něm byla*“ či „*rovnocenná opora*“.

⁹⁴ ELDREDGE, John a Stasi: *Úchvatná*. s. 28.

⁹⁵ CRABB, Larry: *Muž a žena*. s. 122

*energicky vstupují, zatímco ženy se cítí jako zdroj radosti, když vřele zvou.*⁹⁶ A je vsutku nádherné vidět, jak se tento motiv prolíná zmíněnými touhami muže i ženy. Pojdme tedy ještě blíže rozebrat, co naplňuje ženské bytí a proč.

Tak zaprvé. Každá žena chce být dobývána. Její srdce touží po tom, aby se jí někdo dvořil, aby o ni někdo usiloval a aby byla pro někoho „tou jedinou“. Mnohá dívka jistě pohádkově snila o ušlechtilém hrdinovi či princovi na bílém koni, který zabije draka, zdočí hrad a vysvobodí ji ze spárů ničemů. A to všechno jenom kvůli ní, protože ji miluje a touží po ní. Stasi Eldredge píše: *„Vždycky jsem milovala pocit, že o mě někdo stojí a že je ochoten za mě bojovat. Tato touha vězí hluboko v srdci každého děvčátka – a každé ženy. Přitom se za to většina z nás stydí. Jsou to pocity, které potlačujeme a zlehčujeme. Tváříme se, že to není tak vážné. Konec konců, jsme přece ženy jednadvacátého století – silné, nezávislé a schopné – pěkně děkuji.*⁹⁷ Ženy, nebojte se připustit si, že v sobě nesete tuhle hlubokou touhu. Nejedná se jen o výmysl pohádek a filmů. Je to realita toho, kým jste a jak vás Bůh stvořil. A je to dobrá touha!

To druhé, co vězí v ženském srdci je touha hrát nezastupitelnou roli v nějakém velkém příběhu, v nějakém dobrodružství. Většina dívek a žen nechce jen nečinně čekat, až se jejich muž vrátí ze svého dobrodružství – i ony chtějí být jeho součástí, chtějí se na něm podílet a sdílet ho s ním. Jde o *„dobrodružství, v němž něco znamenáme pro druhé. Nechceme být samotné, chceme v něm být s ostatními.*⁹⁸ A nezapomeňme dodat: *„Tolik mužů se mylně domnívá, že žena je to dobrodružství. A právě tehdy to se vztahem okamžitě začíná jít z kopce. Žena nechce být dobrodružství; chce být vtažena do něčeho většího, než je ona sama.*⁹⁹ Nemyslím si, že je něco špatného na tom, když muž objevuje různé stránky ženskosti své dívky, své manželky. Vždyť to je někdy pěkně vzrušující dobrodružství. A je to přirozené. Nicméně pokud se časem jejich vztah neposune ke společné životní cestě, která je zavede do opravdového dobrodružství, v němž budou moci spolu stát bok po boku, zůstane žena patrně zklamaná. A muž stejně tak.

A co bylo tou třetí věcí, kterou Bůh vložil do podstaty ženského bytí? No jistě, každá žena přeci touží být krásná. Chce, aby ji někdo zahlédl a nemohl od ní odtrhnout oči, chce se líbit a být obdivována. Zejména pak touží uchvátit svou krásou srdce muže, o kterého stojí. *„A pokud jde o vaše ženství“*, ptá se John Eldredge, *„co byste radši*

⁹⁶ Tamtéž. s. 123.

⁹⁷ ELDREDGE, John a Stasi: *Úchvatná*. s. 11.

⁹⁸ Tamtéž. s. 13.

⁹⁹ ELDREDGE, John: *Pozor, srdce muže*. s. 20.

„slyšely o sobě – že jste příkladně výkonná pracovnice, nebo že jste okouzlující žena?“¹⁰⁰ Proč myslíte, že se ženy před plesem celé odpoledne zkrášlují a zkoušejí šaty, které jim budou nejlépe slušet? A proč jsou na svatbě všichni zvědaví především na nevěstu? Jaký bude mít asi účes? A co šaty? Ženy prostě potřebují vědět, že mají co odhalit.

A abychom si rozuměli: „*Není to pouze touha po vnější kráse. Jde o víc: Je to touha být úchvatná v hlubinách toho, kým vlastně jste. Jistě, Popelka je krásná. Je ale také dobrá. Její vnější krása by byla prázdná, kdyby jí scházela krása srdce.*“¹⁰¹ Apoštol Petr – ten, kterému Ježíš řekl, že na něm zbuduje svou církev – píše ženám: „*Vaše krása nespočívá ve vnějších věcech – v okázalých účesech, zlatých špercích a nádherných šatech – ale ve vašem srdci. Ozdobte své nitro nepomíjivou krásou krotkého a pokojného ducha, který je před Bohem velmi vzácný.*“¹⁰² A Joshua Harris dodává: „*Milosrdenství a laskavost vás učiní krásnými a přitáhne k vám pozornost skutečných Božích mužů.*“¹⁰³ Ať už hovoříme o kráse v jakémkoli smyslu slova, jsem si jist, že každá žena potřebuje ujištění o tom, že je krásná – a taky je. Vždyť byla stvořena k Božímu obrazu!

Tím se dostáváme k poslední, již zmíněné otázce, která zní: Co nám Bůh chtěl říci o sobě a o svém srdci, když stvořil ženu? Proč ji stvořil právě takovou? Pokusím se nyní s bázní odkrýt alespoň něco z Boží identity a z Jeho charakteru, co se odráží ve skutečném ženství.

První z velkolepých poselství, které nám prozrazuje ženské srdce, zní: „*Bůh chce být milován. Chce pro někoho být prioritou. Jak nám to mohlo ujít? Od první do poslední stránky Boží srdce volá: »Proč si nechcete vybrat mne?«*“¹⁰⁴ Bůh celým srdcem touží po tom, abychom o něj stáli, abychom o něj usilovali, abychom po něm toužili až do té míry, že za něj budeme schopni položit i svůj život. Vždyť když se Ježíše zeptal jeden ze zákoníků, jaké je největší přikázání, dostal odpověď: „*Slyš, Izraeli, Hospodin, Bůh náš, jest jediný pán; miluj Hospodina, Boha svého, z celého svého srdce, z celé své duše, z celé své mysli a z celé své síly!*“¹⁰⁵ Na jiném místě, tentokrát ve Starém zákoně, říká Bůh ústy proroka Jeremjáše: „*Budete mě volat a chodit ke mně, modlit se ke mně a já vás vyslyším. Budete mě hledat a naleznete mě, když se mě*

¹⁰⁰ Tamtéž, s. 21.

¹⁰¹ ELDREDGE, John a Stasi: *Úchvatná*. s. 17.

¹⁰² Bible, 1. list Petrův 3, 3-4. (B21)

¹⁰³ HARRIS, Joshua: *My dva spolu*. s. 91.

¹⁰⁴ ELDREDGE, John: *Pozor, srdce muže*. s. 37.

¹⁰⁵ Bible, Marek 12, 29 – 30.

budete dotazovat celým svým srdcem. ¹⁰⁶ Bůh chce, abychom se po něm ptali, touží být hledán a chce se dát nalézt. A vzpomeňte si na výrok: „*Nebudeš se klanět jinému bohu, protože Hospodin, jehož jméno je Žárlivý, je Bůh žárlivě milující.*“ ¹⁰⁷ Ano, Bůh nesnáší modly a jakékoliv modlářství velmi přísně trestá, protože ničí opravdový vztah mezi Ním a jeho lidem. Jen si to představte, dámy. Vždyť to je vlastně totéž, jako kdybyste se vdaly, ale váš manžel by měl kromě vás ještě několik dalších příležitostných milenek. Asi není třeba říkat, že by vás to hluboce zranilo a patrně by to ve vás vzbudilo i silnou žárlivost. Vy jste přeci chtěla být „ta jediná“. Stejně tak i Bůh je raněn, když si vedle Něho vybíráme další záložní bůžky. On touží být tím jediným a pravým Bohem, s nímž budeme žít. „*Či myslíte, že nadarmo je psáno: »Bůh žárlivě touží po duchu, kterého do vás vložil?«*“ ¹⁰⁸

Ta druhá zpráva je následující. Bůh chce být součástí našeho dobrodružství, působí mu potěšení, když může patřit do našeho života. A kromě toho, my ho zoufale potřebujeme. I tohle nám vypráví ženské srdce, které chce stát po boku muže a prožívat ten velký životní příběh s ním. „*Eva byla u toho, když nám Bůh dal svět. Má hrát důležitou úlohu – v tomto velkém dobrodružství je plnoprávným partnerem... Nejen, že je Evy zapotřebí: je jí zoufale zapotřebí.*“ ¹⁰⁹ Již jsem se zmínil o původním hebrejském výrazu, který je použit při stvoření ženy – *ezer kenegdo*. Slovo *ezer* se ve Starém zákoně objevuje jen dvacetkrát a ve všech ostatních významech „*označuje samotného Boha – když zoufale potřebujete, aby vám konečně přišel na pomoc.*“ ¹¹⁰ Tak například král David ve 121. žalmu vyznává: „*Pozvedám své oči k horám: Odkud mi přijde pomoc? Pomoc mi přichází od Hospodina, on učinil nebesa i zemi.*“ ¹¹¹ Jistě nebude náhodou, že je stejný výraz použit právě při stvoření Evy, která byla přivedena k Adamovi, aby se mu stala „tou, jež ho podepírá.“ A to je kus Božího charakteru. Chce být tím, kdo bude stát po našem boku v dobrém i ve zlém, chce být naší pomocí a touží vstoupit do dobrodružství našeho života. A něco z toho se zrcadlí v ženském srdci.

A teď to poslední. Bůh nám skrze ženu touží odhalit svou krásu! Opravdové ženství, stvořené k Božímu obrazu, na nás volá: Podívejte se, jak je Bůh okouzlující a nevyslovitelně krásný! „*Důvod, proč žena touží odhalit svou krásu, proč se muže ptá, jestli z ní má požitek, je prostý: podobá se v tom Bohu. I Bůh uchvacuje svou*

¹⁰⁶ Bible, Jeremjáš 29, 12 – 13.

¹⁰⁷ Bible, Exodus 34, 14.

¹⁰⁸ Bible, List Jakubův 4, 5.

¹⁰⁹ ELDREDGE, John a Stasi: *Úchvatná*. s. 27.

¹¹⁰ ELDREDGE, John a Stasi: *Úchvatná*. s. 28.

¹¹¹ Bible, Žalm 121, 1 – 2. (Pozn. V těchto verších je právě použito hebrejského výrazu „*ezer*“ ve významu „pomoc“ či „zachránce života“).

krásou.¹¹² David v jednom ze žalmů říká, že usiluje o jediné: „*Abych přebýval v domě Hospodinově po všechny dny života svého, a spatřoval okrasu Hospodinovu...*“¹¹³ A Jan, kterému se na konci jeho života dostalo neobyčejného zjevení, hledá slova pro to, aby mohl přiblížit, co viděl: „*A hle, trůn v nebi a na tom trůnu někdo, kdo byl na pohled jako jaspis a karneol; a kolem trůnu duha jako smaragdová... a před trůnem moře jiskřící jako křišťál.*“¹¹⁴ John Edredge to formuloval velmi trefně: „*Pro Boha je krása podstatná. Ne – to jsem nevyjádřil dost důrazně. Krása je Boží podstatou.*“¹¹⁵ Konec konců, podívejte se kolem sebe. Kolikrát se nám zatají dech nad nádherou stvoření. Večerní obloha, majestátně se tyčící horské štíty, oceány plné překrásných tvorů.¹¹⁶ Ale to není všechno. „*Bůh se nespokojil s tím, že stvořil nesrovnatelně krásná nebesa a zemi, naplnil zemi živočichy a ozdobil stromy a květinami.*“¹¹⁷ Chtěl, aby někdo nesl jeho obraz. „*Aby nám to bylo nade vše jasné, daroval nám Bůh Evu. Vrcholný dotek stvoření... Bůh dal Evě krásný tvar a krásného ducha. Eva vyjadřuje krásu v obojím.*“¹¹⁸

Samozřejmě, že o ženské identitě by se dalo napsat mnoho dalších stran a dalo by se dívat se na toto téma z dalších úhlů pohledu, což se stejným dílem týká i otázky mužů. Nicméně věřím, že se mi alespoň v jistých obrysech podařilo zachytit něco z toho, v čem tkví podstata ženství a proč je něžné pohlaví právě takové, jaké je. Jsem přesvědčený, že pokud žena pochopí svou vlastní ženskost, pokud ji přijme jako něco vzácného a začne v souladu s ní žít, bude moci vstoupit do skutečně svobodného života. A hlavně... pokud nalezne svou hodnotu v Bohu. Jak píše Ingrid Trobischová: „*Jedině proto, že vím, že jsem přijata a milována Kristem, mohu sama sebe cele přijmout jako ženu a říct z celého srdce: »Jsem ráda ženou.«*“¹¹⁹

Problémem je, že v dnešní době „*jsou ženy nejrůznějšími způsoby nabádány k tomu, aby byly čímkoliv a vším, co je napadne, s výjimkou skutečné ženskosti.*“¹²⁰ Není-li žena přijata, bezpodmínečně milována a zdravě potvrzována v tom, kým je, bude zajisté procházet nejistotou a zmatkem ve svém srdci. Tlak společnosti (která se obrací proti sobě samotné) pak ženu vede k tomu, aby naplňovala své niterné touhy jiným, nezdravým způsobem. Tolik děvčat bojuje s mentální anorexií a jinými

¹¹² ELDREDGE, John a Stasi: *Pozor, srdce muže*. s. 38.

¹¹³ Bible, Žalm 27, 4. (BK)

¹¹⁴ Bible, Zjevení Janovo 4, 2 – 3; 4, 6.

¹¹⁵ ELDREDGE, John a Stasi: *Úchvatná*. s. 30.

¹¹⁶ Srovnej: Žalm 19, 2.

¹¹⁷ KARSENOVÁ, Gein: *Ideální žena*. s. 17.

¹¹⁸ ELDREDGE, John a Stasi: *Úchvatná*. s. 31.

¹¹⁹ TROBISCHOVÁ, Ingrid: *Radost být ženou a jak k tomu může přispět muž*. s. 12.

¹²⁰ HARRIS, Joshua: *My dva spolu*. s. 91.

poruchami přijímání potravy, protože mají pocit, že jsou tlusté a nepěkné. Tolik žen upadá do promiskuity (nebo se alespoň obléká velmi spoře), jen aby jim někdo řekl, že jsou krásné a sexy, aby zaujaly nějakého muže a nezůstaly samotné. Jiné se snaží dojít úcty, uznání a ocenění tím, že vytasí ostré lokty a začnou se chovat jako muži. To však nevede k uzdravení a skutečné seberealizaci, ale spíše ke ztrátě ženské přirozenosti. I ženy byly podvedeny tím nejlepším lhářem, který přišel, aby „*kradl, ničil a zabíjel*.“¹²¹ Ovšem mohou být stejně jako muži uzdravené a přijmout svou skutečnou hodnotu, díky Kristu, který dodává: „*Já jsem přišel, aby měly život a měly ho v hojnosti*.“¹²²

¹²¹ Bible, Jan 10, 10.

¹²² Tamtéž.

4. VZTAH MEZI MUŽEM A ŽENOU – MANŽELSTVÍ

„Pravé mužství a ženství se objevuje a rozvíjí jen v rámci nesobeckého přístupu k druhým.“¹²³ (Larry Crabb)

Úvodem bych rád stručně nastínil, kde se vlastně manželství vzalo, jaká je biblická podstata a poslání tohoto svazku. Chtěl bych se odkázat na Boží záměr s manželstvím – na to, co bylo od počátku. Timothy Keller píše, že „mezi lidmi neexistuje úžasnější a důležitější vztah než je manželství.“ A dodává, že „při první svatbě zachycené v bibli je v roli oddávajícího sám Bůh.“¹²⁴ Je to tak. Sám Stvořitel je tvůrcem milostného vztahu mezi mužem a ženou: „A Hospodin Bůh utvořil z žebra, které vzal z člověka, ženu a přivedl ji k němu.“¹²⁵ Dnes je zvykem, že nevěstu přivádí k oltáři její vlastní otec a symbolicky tím projevuje, že ji dává danému muži. Eva byla tehdy přivedena k Adamovi samotným Bohem, dal mu ji za manželku a požehnal jim. Bůh sám je tedy tvůrcem manželství, jakožto závazného vztahu mezi mužem a ženou: „Proto opustí muž svého otce i matku a přilne ke své ženě a stanou se jedním tělem.“¹²⁶

Když se Ježíše ptali farizeové a zákoníci na otázku rozvodu, odkázal je na původní Boží záměr pro manželství: „Nečetli jste, že stvořitel od počátku »muže a ženu učinil je«?“ Poté cituje výše uvedený verš o tom, že muž a žena byli stvořeni, aby byli jedním tělem, a dodává: „takže již nejsou dva, ale jeden. A proto co Bůh spojil, člověk nerozlučuj!“ Oni mu namítli, že Mojžíš dovolil dát manželce rozlukový lístek a tím ji propustit, ale Ježíš jde opět k jádru věci a říká: „Pro tvrdost vašeho srdce vám Mojžíš dovolil propustit manželku. Od počátku to však nebylo.“¹²⁷ Kdepak, na počátku stvořil Bůh muže a ženu, aby byli jedním tělem. A tak jako mezi jednotlivými osobami Boží trojice neexistuje žádný rozvod, ale jen vzájemná jednota a láska, mělo být i manželství mezi mužem a ženou odrazem této nádherné skutečnosti.

Kromě toho je důležité manželství chápat jako smlouvu. Podíváme-li se do nového zákona, apoštol Pavel přirovnává vztah mezi manželi ke vztahu Krista a církve: „Proto opustí muž otce i matku a připojí se k své manželce, a budou ti dva jedno tělo. Je to velké tajemství, které vztahují na Krista a na církev.“¹²⁸ Vztah mezi Kristem a církví je na některých místech v Písmu uváděn jako prototyp správně fungujícího manželství,

¹²³ CRABB, Larry: *Muž a žena*. s. 117.

¹²⁴ KELLER, Timothy a Kathy: *Smysl manželství*. s. 19.

¹²⁵ Bible, Genesis 2, 22.

¹²⁶ Bible, Genesis 2, 24.

¹²⁷ Bible, Matouš 19, 5 – 8.

¹²⁸ Bible, Efezským 5, 31 – 32.

kteří odráží Boží slávu. Tato smlouva mezi Bohem a jeho lidem, zpečetěná v Kristu, je nazývána novou a nezrušitelnou: „*Vždyť Bůh řekl: »Nikdy tě neopustím a nikdy se tě nezřeknu.«*“¹²⁹ Bůh je věrný. On dodrží své „ano“. A totéž by mělo platit i pro manželství.

Pravdou však je, že v dnešní době je skutečný manželský svazek častokrát relativizován, zlehčován a odsouván jako něco zastaralého či nevyhovujícího. Timothy Keller vzpomíná, jak kdysi viděl jednu ženu, která v rozhovoru se svým partnerem vybuchla: „*Na co k naší lásce potřebujeme nějaký kus papíru? K tomu, abych tě milovala, nepotřebuju žádné lejtstro! Tím se vše jenom komplikuje.*“¹³⁰ Žel, mnoho lidí dnes přemýšlí podobným způsobem. Základní problém tkví v tom, jak definujeme lásku. Pokud ji chápeme spíše jako cit a milostnou vášeň, pravděpodobně si pleteme pojmy. Láska je totiž v první řadě rozhodnutí, je to čin – a „*její podstatou je obětavá oddanost zaměřená na dobro druhého.*“¹³¹ Tím v žádném případě nechci říci, že romantika, milostné city a sex nemají s láskou nic společného. Samozřejmě, že mají – a jsou to velmi dobré věci. Ale pokud bychom lásku omezili pouze na ně, pravděpodobně zjistíme, že počáteční milostné opojení časem vyprchá a z lásky nám toho moc nezůstane. Obrovské množství vztahů mezi mužem a ženou je dnes postaveno na těchto klamných předpokladech, a proto se tak záhy rozpadají. Naše společnost je značně konzumní a tento způsob smýšlení se často přenáší i do našich vztahů vůči opačnému pohlaví a do našich manželství. Lidé, kteří o lásce a manželství smýšlí podobně jako výše uvedená žena, jež tvrdí, že k lásce nepotřebuje svatbu, ani kus papíru, vlastně říkají: „*Nemiluji tě dost na to, abych spálil všechny mosty, nemiluji tě dost na to, abych se ti cele vydal... Nemiluji tě dost na to, abych si tě mohl vzít.*“¹³²

4.1. Sebeříjetí a egoismus

Dříve, než se budeme zabývat přímo otázkou postavení a rolí muže a ženy v manželství, je třeba si uvědomit dvě zcela klíčová poselství, která se týkají nejen manželského svazku, ale vztahů obecně. Jde jednak o otázku zdravého sebeříjetí a vědomí vlastní hodnoty, jednak o problém lidského egoismu.

Když byl Ježíš dotázán, aby řekl, jaké přikázání je nejdůležitější, uvedl dvě, která jsou spolu úzce spjata. V obou případech se jedná o vztah – v prvním o vztah s Bohem, v tom druhém o vztah k člověku. Stručně řečeno, nejprve Ježíš říká, že máme

¹²⁹ Bible, Židům 13, 6.

¹³⁰ KELLER, Timothy a Kathy: *Smysl manželství*. s. 73.

¹³¹ Tamtéž, s. 74.

¹³² Tamtéž, s. 73.

milovat Boha celým svým srdcem, celou svou duší a celou svou myslí, a pak k tomu přidává: „*Miluj svého bližního jako sám sebe.*“¹³³ Tato dvě přikázání spolu náramně souvisí. Harris uvádí: „*Vaše upřímná, Ježíšem inspirovaná láska k tomu, s nímž budujete vztah, je přirozeným důsledkem lásky k Bohu. Obě jsou těsně spojené... Navzájem se prolínají.*“¹³⁴ Podívejme se však nyní hlavně na to druhé. Co nám říká Ježíšova věta o lásce k bližnímu vzhledem k tématu sebezřetivosti a zdravé sebelásky?

Je třeba si uvědomit, že zdravý vztah k sobě samému je podmínkou kvalitního vztahu vůči ostatním lidem, zejména vůči vašemu manželskému partnerovi. Jak říká Trobischová: „*Příkaz však nezní: Miluj svého bližního namísto sebe, ale miluj svého bližního jako sebe samého. Sebeláska je učiněna předpokladem a měřítkem vztahu k našemu bližnímu.*“¹³⁵ Nejedná se o zahleděnost do sebe. Sebeláska v tomto kontextu je pravým opakem egoismu a je nutná k tomu, abychom mohli svobodně milovat druhé. Nejprve je tedy potřeba nalézt sám sebe, přijmout sebe samotného, pochopit svou vlastní identitu a hodnotu, a poté je možné kvalitně vstupovat do vztahů s lidmi a milovat je. Nakonec se ale stejně v našem uvažování dostaneme zpět ke vztahu s Bohem, protože k výše uvedenému sebezřetivosti může dojít jedině na základě pochopení Boží lásky k člověku – jen tehdy, pokud vím, že jsem jím absolutně přijatý a bezpodmínečně milovaný. Nedávno mi jedna slečna pověděla: „*Bůh mi řekl, že jsem právě taková, jakou si mě přál mít.*“ A s úlevou a radostí ve tváři dodala, že je to nádherně osvobozující. Z toho pak pramení schopnost opravdově milovat a přijímat svého bližního, ať už se jedná o manželského partnera či ostatní lidi.

A nyní to druhé. Dá se docela dobře vypořádat, že otázka lidského sobectví a zaměřenosti na sebe samotného velmi úzce souvisí právě s výše uvedeným sebezřetivostí. Trobischová vysvětluje: „*Právě proto, že ještě nenašel své JÁ, musí ho stále hledat a stává se sobeckým, soběstředným. To vrhá světlo i na vášně a žádosti naší doby. Ti, kdo jsou posedlí vášní a náruživostí, hledají všichni sami sebe... Naše doba je tak žádostivá, tak sobecká proto, že je tak málo sebelásky, sebenalezení a sebezřetivosti.*“¹³⁶ Vypadá to trochu jako začarovaný kruh. Jak se z něj ale dostat? Potřebujeme objevit kořen tohoto problému. A ten tkví v prvotním hříchu. Dovolte mi, abych to blíže vysvětlil. Lidé byli stvořeni jako vyjádření Boha samotného, jakožto nositelé Jeho obrazu a Jeho duchovní podstaty. Věděli bezpečně, kým jsou, byli milováni a sami milovali a přijímali sebe, Boha i jeden druhého v rámci úplné a nesobecké lásky. V zahradě však číhal nepřítel,

¹³³ Srovnej: Bible, Matouš 22, 36 – 40.

¹³⁴ HARRIS, Joshua: *My dva spolu*. s.

¹³⁵ TROBISCHOVÁ, Ingrid: *Radost být ženou a jak k tomu může přispět muž*. s. 10.

¹³⁶ Tamtéž. s. 11.

který byl připravený pomstít se Bohu. Výmluvně o tom hovoří Eldredge: „*Když nebyl s to svrhnout Všemocného, obrátil pozornost k těm, kteří nesli jeho podobu. Obelhal nás v tom, kde najdeme skutečný život – a my jsme mu uvěřili.*“¹³⁷ Základní věci, které se hadovi v ráji podařilo dosáhnout, bylo to, že zpochybnil absolutní Boží lásku k člověku a vzájemnou důvěru tohoto vztahu. Eva pak svým jednáním vlastně učinila sebe samotnou moudřejší nad Boha, když se rozhodla porušit Boží příkaz: „*Nejezte z něho, ani se ho nedotkněte, abyste nezemřeli.*“¹³⁸ Postavila se do středu světa, kam patří Bůh. Zaměřila se na sebe, nikoliv na něj. A důsledek byl zřejmý. Smrt!¹³⁹

Ano, Crabb to napsal výstižně: „*Egocentrismus je pro nositele Božího obrazu stejně morálně špatný, jako je rakovina fyzicky nenormální pro lidské tělo.*“¹⁴⁰ A americký spisovatel a teolog Frederick Buechner uvedl v souvislosti s prvotním hříchem toto: „*Všichni máme sklon, dělat ze sebe střed světa.*“¹⁴¹ Jak to všechno souvisí s otázkou vztahů vůči druhým lidem a především vůči manželskému partnerovi je mi úplně jasné. Namísto toho, abychom se zajímali v první řadě o potřeby našeho manžela či manželky, řešíme uspokojení svých vlastních zájmů. Namísto toho, abychom se ptali, zda je naše jednání tím nejlepším pro náš protějšek, zkoumáme, zda to přináší naplnění nám samotným. Chceme především urvat, co nejvíce pro sebe – to je naše hříchem prokletá lidská přirozenost, v níž se každý rodíme. Král David před Bohem na rovinu vyznal: „*Ano, zrodil jsem se v nepravosti, v hříchu mě počala matka.*“¹⁴² Při budování dobrých vztahů a úsilí o dobré manželství se nedostaneme příliš daleko, pokud netrefíme pověstný hřebíček na hlavičku: „*Lidé jsou zranění – a lidé jsou egocentričtí... je nutné zabývat se rafinovanou, zvrácenou a tvrdošijnou oddaností našim vlastním zájmům. Skutečným zhoubcem je egocentrismus.*“¹⁴³

Co s tím? Kdybychom zde udělali tečku, vyznělo by to hodně beznadějně. Jsi zkažený a vlastně ani nemáš šanci se změnit – jsi prostě takový. Nerad bych skončil u tohoto konstatování, protože vím, že změna je možná. Sami od sebe svou přirozenost nejsme schopni překonat, ale Bůh učinil to, co bylo pro nás nemožné: „*Toho, který nepoznal hřích, kvůli nám ztotožnil s hříchem, abychom v něm dosáhli Boží spravedlnosti.*“¹⁴⁴ A apoštol Pavel píše: „*Jsem ukřižován spolu s Kristem, nežiji už já,*

¹³⁷ ELDREDGE, John: *Chraň svoje srdce*. s. 15 - 16.

¹³⁸ Bible, Genesis 3, 3.

¹³⁹ Srovnej: Bible, Římanům 5, 12.

¹⁴⁰ CRABB, Larry: *Muž a žena*. s. 37.

¹⁴¹ Tamtéž. s. 14.

¹⁴² Bible, Žalm 51, 7.

¹⁴³ CRABB, Larry: *Muž a žena*. s. 16. – 17.

¹⁴⁴ Bible, 2. list Korintským 5, 21.

*ale žije ve mně Kristus.*¹⁴⁵ Co to znamená pro můj egoismus? To znamená, že už se nemusíme snažit milovat druhé z vlastních sil, protože to stejně bude jen mizerná napodobenina skutečné lásky. Znamená to, že Bůh nám nabízí nový život, který pramenní z něj samého a jehož podstatou je láska ve své nejčistší podobě. A tak je to vlastně Kristus, který skrze Ducha svatého rozlévá svou lásku v nás i skrze nás a dává našim vztahům tu pravou hodnotu.

Apoštol Pavel píše na základě tohoto poznání Filipským, jak se projevuje Boží láska v praxi: „*v ničem se nedejte ovládat ctižádostí ani ješitností, nýbrž v pokoře pokládejte jeden druhého za přednějšího než sebe; každý ať má na mysli to, co slouží druhým, ne jen jemu.*“¹⁴⁶ A v následujících verších je vybízí, aby jednali podle příkladu samotného Krista, který nehleděl na své vlastní zájmy a v lásce obětoval sám sebe, aby nám daroval to nejlepší – aby nás přivedl zpět k životu. Timothy Keller vysvětluje: „*Když ale bible mluví o lásce, neměří ji v první řadě podle toho, kolik chci dostat, ale kolik ze sebe jsem ochoten dát. Kolik jste toho ochotni pro druhého ztratit?*“¹⁴⁷ A na jiném místě píše: „*Ať už jsem manžel nebo manželka, nemám žít pro sebe, ale pro druhého. V tomto spočívá ten nejtěžší a zároveň nejdůležitější úkol, který muž i žena v manželství mají.*“¹⁴⁸ Přesně tak. Osobně bych si dovolil přidat, že je to úkol zároveň nejkrásnější. Darovat sám sebe tomu druhému.

A Joshua Harris přichází ještě s jedním klíčovým uvědoměním. Jestliže je řeč o manželství, je třeba tuto myšlenku jasně vyjádřit. Manželství je dobrá věc. Je to vzácný dar ustanovený samotným Stvořitelem. Měli bychom si však uvědomit, že vztah s naším partnerem ani manželství samo o sobě nemá být cílem či smyslem našeho života. Správně budeme uvažovat jen tehdy, pokud si za cíl naší touhy zvolíme Boha samého a Jeho slávu, pokud po něm budeme toužit více než po čemkoliv jiném. Naším mottem, a to i v oblasti manželství a vztahů s opačným pohlavím, by mělo být: „*Ať tedy jíte, či pijete či cokoli jiného děláte, všechno číňte k slávě Boží.*“¹⁴⁹ A tak můžeme spolu s apoštolem Pavlem trochu konkrétněji dodat: Ať tedy s někým chodíte nebo jste v manželství, všechno číňte k slávě Boží! „*Jedině potom můžeme rozvíjet zdravý, šťastný vztah, protože místo toho, aby se tento vztah stal smyslem našeho života, stane se vyjádřením skutečnosti, že žijeme pro Někoho většího.*“¹⁵⁰

¹⁴⁵ Bible, Galatským 2, 20.

¹⁴⁶ Bible, Filipským 2, 3 – 4.

¹⁴⁷ KELLER, Timothy a Kathy: *Smysl manželství*. s. 73.

¹⁴⁸ Tamtéž. s. 49.

¹⁴⁹ Bible, 1. Korintským 10, 31.

¹⁵⁰ HARRIS, Joshua: *My dva spolu*. s. 30.

4.2. Manželství – postavení a role muže a ženy

Ze všeho, co bylo již dosud řečeno, můžeme jednoduše konstatovat, že muži a ženy jsou v mnoha směrech nádherně odlišní. Kromě zjevných fyzických rozdílů se liší též způsobem, kterým dosahují své úplnosti, uspokojení a vlastní seberealizace. Ovšem to není vše – jsou tak úžasně odlišní rovněž proto, aby svému protějšku pomohli dosáhnout právě těchto věcí. Tato odlišnost je zcela na místě a je skutečně dobrá. V minulých odstavcích bylo řečeno, že opravdové a kvalitní manželské vztahy jsou z biblického hlediska spíše o dávání sebe sama tomu druhému. Pokud správně pochopíme, jak pracovat s rozdílností našich pohlaví a jak ji používat ke vzájemnému obohacení a pro dobro toho druhého, stane se v našem manželství zdrojem opravdové radosti a vzájemného potěšení.

Larry Crabb v souvislosti s tím odkrývá nádherné tajemství, píše: „*Jedním z důkazů toho, že Bůh »učinil, že se budeme řídit jeho nařízeními« (Ezechiel 36, 27), je to, že si na svém partnerovi všímáme věcí, které jsme dříve neviděli. Začínáme poznávat, co by od nás náš partner rád dostal, a jsme vzrušeni, když si uvědomíme, že mu můžeme dát to, po čem touží.*“¹⁵¹ Toto pochopení nepřichází snadno, ale je velmi důležité právě proto, abychom mohli správným způsobem vstoupit do rolí muže a ženy, resp. manžela a manželky. Ano, potřebujeme poznat svůj protějšek, naslouchat touhám jeho srdce a vidět, jak mohou být svému partnerovi požehnáním a naplněním nejhlubších potřeb jeho mužství či ženství.

A konečně se tak dostáváme k jádru této kapitoly. Jak říká Harris: „*Než budeme moci Boha oslavit v našich vzájemných vztazích, musíme porozumět jedinečným rolím, které nám jako mužům a ženám určil, a přijmout je.*“¹⁵² Než se pustím do objasňování těchto rolí, chtěl bych vysvětlit, jak vlastně daný pojem chápat. Někteří lidé se totiž pohoršují nad myšlenkou, že bychom měli přijímat nějaké Bohem dané role. Vnímají je jako něco svazujícího, něco v čem budou zaškatulkováni a zavřeni jako v kleci. Opak je pravdou: „*Pokud však naše pohlaví souvisí se samým jádrem naší přirozenosti a my své charakteristické mužské a ženské role opustíme, riskujeme, že ztratíme klíč ke svému já.*“¹⁵³ Pravdou je, že pokud přirozeně vstupujeme do Bohem daných rolí, objevujeme sami sebe a onen život v hojnosti, který pro nás připravil. Pojem „role“ tedy nabývá mnohem zajímavějších rysů – je to prostředí, v němž mohou

¹⁵¹ CRABB, Larry: *Muž a žena*. s. 143.

¹⁵² HARRIS, Joshua: *My dva spolu*. s. 82.

¹⁵³ KELLER, Timothy a Kathy: *Smysl manželství*. s. 161.

svobodně projevit sebe samého tak, jak mne Bůh stvořil, radovat se z toho a zároveň být darem svému manželskému partnerovi.

A ještě jinak (a možná lépe) by se dala vyjádřit tato skutečnost takto: „*Bůh nás nestvořil, abychom se kopírovali, nýbrž abychom se doplňovali.*“¹⁵⁴ Muž a žena připomínají: „*dva dílky skládky, které do sebe zapadají. Nejsou úplně stejní, ani úplně rozdílní, ale liší se přesně tak, aby společně mohli vytvořit složitý celek. Každé pohlaví má nadání k jiným krokům...*“¹⁵⁵ Muž může do manželství přinést věci, které žena nemůže dát, i kdyby se rozkrájela. A pochopitelně to platí i obráceně. Vezměme v potaz třeba takový zřejmý moment, jako je zplození dítěte. Je přeci jasné, „*že tento úžasný dar vytvoření nového lidského života jsme schopni zakusit pouze společně. Ani jedno pohlaví k tomu nemá všechny nezbytné vlastnosti.*“¹⁵⁶ A jistě bychom našli mnohé další roviny vztahu, v nichž si jako muži a ženy můžeme vyjít vstříc a uplatnit vůči sobě navzájem svůj osobitý, nenahraditelný a nezastupitelný přínos. A nejen vůči sobě navzájem. Naše mužství a ženství by mělo být zjevné i v ostatních vztazích.

Začal bych podle mého soudu velmi výmluvným a trefným přirovnáním. „*Důležité je*“, píše Harris „*že Adam nebyl lepší než Eva, stejně jako Bůh Otec není lepší než Bůh Syn. Otec a Syn mají stejnou podstatu, moc, slávu i hodnotu, ale mají rozdílné úlohy a Syn se radostně podřizuje Otcově vůli (1. Korintským 15, 28). Stejně tak jsou si v manželství rovni i muž a žena, i když Písmo ženě říká, aby se s radostí podřizovala vedení svého muže.*“¹⁵⁷ Nyní se dostáváme k tématu, které je poměrně citlivé a jehož nesprávné pochopení a mylná interpretace přinesly již mnohokrát řadu problémů a bolesti. Apoštol Pavel i apoštol Petr ve svých novozákonních listech několikrát obrací svou pozornost k tématu manželství a promlouvají konkrétně k mužům i k ženám. Tato slova však byla nejednou nepochopena, vytrhována z kontextu či zneužívána chtitěm některých jedinců. Proto dnes mnohým lidem při pomyšlení na mužovo vedení a ženino podřizování se běhá mráz po zádech. Kathy Kellerová píše: „*Byla jsem svědkem toho, jak lidé používali citáty z Bible jako nástroje útlaku i zbraně vzpoury.*“ Ovšem vzápětí o poznání nadějněji dodává: „*Viděla jsem také, jaké uzdravení a rozkvět může manželství oběma partnerům přinést, když se ona kontroverzní slova o »hlavě« a »podřizování« vykládají správně – totiž tak, že se obojí musí řídit Ježíšovým vzorem.*“¹⁵⁸ Co tedy mělo být zjeveno, když apoštolové psali, že muž má být hlavou své ženy? A jak chápat

¹⁵⁴ HARRIS, Joshua: *My dva spolu*. s. 83.

¹⁵⁵ KELLER, Timothy a Kathy: *Smysl manželství*. s. 162.

¹⁵⁶ Tamtéž, s. 161.

¹⁵⁷ HARRIS, Joshua: *My dva spolu*. s. 84.

¹⁵⁸ KELLER, Timothy a Kathy: *Smysl manželství*. s. 159.

povzbuzení, aby se žena poddávala svému muži a měla ho v úctě? Věřím, že se mi to podaří přiblížit na následujících stranách.

V listu Efezským uvádí Pavel svou řeč určenou všem manželům a manželkám následujícími slovy: „*Z úcty ke Kristu se poddávejte jedni druhým.*“ Nebo v jiném překladu: „*V poddanosti Kristu se podřizujte jedni druhým.*“¹⁵⁹ To je nesmírně důležitý výrok, protože vyzývá muže i ženy bez rozdílu, aby pokládali svého partnera za přednějšího než sebe a aby svého mužství či ženství užili k láskyplné službě tomu druhému. A v tomto kontextu je pak třeba vnímat veškeré apoštolské vyučování týkající se otázky manželství.

Začněme s tím, co je kladeno na srdce mužům. Jaká je tedy role manžela? Jak může projevovat své mužství tak, aby to bylo ku prospěchu jeho ženě i celému vztahu? A jak správně pochopit a přijmout roli „být hlavou“? Hned v úvodu bych rád vznesl jeden důležitý předpoklad. Než je vůbec vyřčeno ono slovo, že hlavou ženy je muž, říká apoštol Pavel: „*Chci však, abyste věděli, že hlavou každého muže je Kristus...*“¹⁶⁰ Pokud má muž pochopit svou roli manžela jako laskavého a zároveň rozhodného vůdce a iniciátora, potřebuje být sám cele poddaný Kristu, mít Jej v úctě a nechat se Jím vést. Teprve v tomto kontextu totiž získává vynikající předpoklady právě pro to, aby dokázal dobře vést i svou vlastní ženu. Muž, který by nad sebou neměl žádnou další autoritu a který by sám nepoznal láskyplné vedení ze strany Krista, bude mít patrně velký problém s tím, aby pochopil svou manželskou roli a mohl tak své ženě darovat sebe samého včetně vedení, po kterém ona touží.

Nejprve si vyjasněme, co tedy neznamená „být hlavou“. Jedním takovým bludem, do něhož může manžel upadnout, je to, „že sebe pokládá za někoho, kdo je v zásadě nezávislý na své manželce.“¹⁶¹ Sice se ožení, ale manželství chápe jen jako jednu z dalších aktivit v dlouhém seznamu svých vlastních zájmů. Buduje si kariéru, vydělává peníze, věnuje se svým koníčkům, večer stráví s přáteli či u televize. A mezitím, když potřebuje a když má chuť, tráví čas se svou ženou. On je přeci hlavou a jeho manželka je tou, která má žít v podřízenosti a má respektovat jeho svobodu. Jenže to je hluboká dezinterpretace, která vychází z nepochopení manželství, tak jak ho Bůh ustanovil. Vždyť „*Bůh učinil muže a ženu jedním tělem. Mají jeden život.*“¹⁶² *Nezávislost na mužově straně znamená vzpouru proti ustanovení manželství.*¹⁶³ Takové jednání

¹⁵⁹ Bible, Efezským 5, 21.

¹⁶⁰ Bible, 1. Korintským 11, 3.

¹⁶¹ ENGELSMA, David: *Manželstvo...* s.37.

¹⁶² Pozn.: To se vztahuje pochopitelně na muže a ženu, kteří spolu žijí v manželství.

¹⁶³ ENGELSMA, David: *Manželstvo, tajemstvo Krista a církvi.* s. 38.

manžela navíc vůbec neodráží christologický příklad. Vždyť stejně jako muž a žena byli stvořeni, aby byli jedním tělem, ani Ježíš nežije odděleně od své nevěsty – církve, ale je s ní jedno tělo. Je přeci psáno: „...muž je hlavou ženy, jako Kristus je hlavou církve, těla, které spasil... vždyť jsme údy jeho těla.“¹⁶⁴ Hlava, která je nezávislá na svém těle, nemůže správně fungovat jako hlava. Možné je to jedině v případě blízkého a intimního spojení s ním. „*Toto je pravda v případě našeho fyzického těla, toto je pravda v případě Krista a církve, toto je rovněž pravda o muži a ženě.*“¹⁶⁵

Jiným naprosto zvráceným výkladem verše, jenž hovoří o tom, že muž je hlavou své ženy, je následující tvrzení: Muž je v rámci manželského svazku absolutistickým vládcem, který může prosazovat svou vlastní vůli jakýmkoli způsobem. Zde se nejedná už jen o problém nezávislosti, nýbrž o do očí bijící neúctu, šikanu a tyranii. David Engelsma k tomu říká: „*Základem vlády manžela je to, že svou manželku využívá. Uspokojuje a rozšiřuje sebe samého na úkor své manželky. Je tyranem.*“¹⁶⁶ Takové jednání není jen nepochopením biblické role manžela, ale je v přímém rozporu s ústředním momentem křesťanské víry – s nesobeckou láskou. Jsme přeci vyzýváni, abychom milovali své manželky tak, jako si Kristus zamiloval církev. A tomu tedy říkám výzva! Také apoštol Petr promlouvá k mužům: „*Stejně i muži: když žijete se svými ženami, mějte pro ně porozumění, že jsou slabší; a prokazujte jim úctu, protože jsou spolu s vámi dědičkami daru života.*“¹⁶⁷ Hrubé, agresivní a neuctivé chování vůči našim manželkám nemá nic společného s biblickým významem muže jakožto hlavy. Larry Crabb uvádí, že mužská verze služby ženě, jež zrcadlí Kristův přístup, „*nedává žádný prostor představě autority jako despotické moci nad druhým člověkem, která nějak patří k úřadu manžela*“.¹⁶⁸ Právě naopak. Pokud nám byla svěřena určitá síla a autorita, máme ji užívat především ve prospěch a pro blaho své manželky, která „*v hloubi svého nitra touží po zastánci; ne po tyranovi, který bude silou ovládat její život, nýbrž po obhájci*...“¹⁶⁹ Co k tomu dodat? „*Vedení není tyranie. Je to prokazovaná služba.*“ A kromě toho: „*je to podstatná součást toho, co znamená být mužem.*“¹⁷⁰

A tím se dostáváme ještě k jednomu nezdravému pohledu na roli manžela. Mnoho mužů v dnešní době upadá do jakéhosi nouzového stavu, který by se dal

¹⁶⁴ Bible, Efezským 5, 23 a 30.

¹⁶⁵ ENGELSMA, David: *Manželstvo, tajemstvo Krista a církvi*. s. 41.

¹⁶⁶ Tamtéž, s. 40.

¹⁶⁷ Bible, 1. list Petřův 3, 7.

¹⁶⁸ CRABB, Larry: *Muž a žena*. s. 151.

¹⁶⁹ Tamtéž. s. 153.

¹⁷⁰ HARRIS, Joshua: *My dva spolu*. s. 86.

pojmenovat jako manželská pasivita či ztráta iniciativy. Sice svou mužskou autoritu a vedení ve vztahu ke své ženě nezneužívají, problémem však je, že ji neužívají vůbec. Tím se však také zpronevěřují roli manžela, protože žena touží po někom, kdo je schopen přijmout zodpovědnost, po někom, koho by mohla následovat a kdo by s láskou a rozhodností vedl ji i celou rodinu. Joshua Harris vzpomíná ve své knize několik takových příkladů. Píše, jak se mu jedna žena svěřila s tím, že je jí nepříjemné, když muži jen tak nečinně čekají, až ženy všechno zařídí a naplánují: „*Chtěla bych, aby rozhodovali!*“¹⁷¹ Je potřeba si uvědomit, že „*Bohem stvořené mužství není pasivní... Bůh nás povolává, abychom byli iniciátory s postojem služebníka – pevní, ale jemní, mužní, ale citliví; abychom byli vůdci a zároveň služebníky.*“¹⁷² Apoštol Petr připomíná mužům, aby měli porozumění pro své ženy, protože jsou slabší, a aby jim prokazovali úctu, což mohou činit mj. právě tím, že převezmou rozhodné a citlivé vedení. John Piper uvádí v jedné ze svých knih, že „*zralé mužství se neprojevuje požadavkem, aby se mu sloužilo, nýbrž silou sloužit a obětovat se pro dobro ženy.*“¹⁷³ Ano, nepochybně. A dodejme ještě, že muž-křesťan „*je povolán být hlavou své manželky i v oblasti jejich duchovního života... je to velmi smutné, když se manžel vzdá tohoto úřadu a přinutí svoji manželku, aby se stala duchovní autoritou v manželství a domácnosti.*“¹⁷⁴

Podívejme se tedy na to, co skutečně znamená „být hlavou“, i když je pravda, že mnohé už bylo vysloveno. Udělejme zkrátka jakousi rekapitulaci: „*Manžel svůj úkol být hlavou ženy vykonává tehdy, když vůči ní projevuje své mužství, když ji citlivě, ale pevně vede v síle, která se nebojí hluboce angažovat, a s trvalým cítem pro směr, který vyjadřuje pevně zastávanými přesvědčeními.*“¹⁷⁵ Pokud je jakýkoliv projev manželova mužství směrem k jeho ženě motivován nesobeckou láskou, pak můžeme říci, že nádherně naplňuje své manželské poslání. Vyžaduje to však ještě jednu věc: „*Aby muž mohl projevovat své mužství (což se v manželství rovná úkolu být hlavou), musí pochopit, pro jaké radosti byla žena jedinečným způsobem stvořena a že sám má to, co je třeba k tomu, aby toto potěšení mohla prožívat.*“¹⁷⁶ A pochopitelně se nejedná pouze o tělesné a sexuální uspokojení, ale o každou rovnu manželského vztahu. Takže ve skutečnosti je potřeba dvojího – zaměřit sílu a potenciál svého mužství tím správným směrem (tj. poddat jej Bohu a bezpodmínečně darovat své manželce) a za druhé pochopit touhy své

¹⁷¹ HARRIS, Joshua: *My dva spolu*. s. 86.

¹⁷² Tamtéž, s. 85.

¹⁷³ CRABB, Larry: *Muž a žena*. s. 131.

¹⁷⁴ ENGELSMA, David: *Manželstvo, tajemstvo Krista a církvi*. s. 46.

¹⁷⁵ CRABB, Larry: *Muž a žena*. s. 152.

¹⁷⁶ Tamtéž.

ženy, do nichž lze v manželském vztahu vstupovat a naplňovat je. „*Síla, která se v manželovi probouzí, když si uvědomí tužby své manželky, je mnohem autentičtější mužská než síla, kterou muž projevuje, aby dokázal, že je muž.*“¹⁷⁷

Nakonec připojuji pár veršů z Písma, které jsou zapsány v listu Efezským a obrací se k mužům: „*Muži, milujte své ženy, jako si Kristus zamiloval církev a sám se za ni obětoval, aby ji posvětil a očistil křtem vody a slovem; tak si on sám připravil církev slavnou, bez poskvrny, vrásky a čehokoli podobného, aby byla svatá a bezúhonná. Proto i muži mají milovat své ženy jako své vlastní tělo. Kdo miluje svou ženu, miluje sebe... A tak i každý z vás bez výjimky ať miluje svou ženu jako sebe sama.*“¹⁷⁸ Jak je vidět, úkol „být hlavou“ znamená milovat a vést svou ženu tak, jako si Kristus zamiloval církev. Je to zvláštní forma autority, která se projevuje obětavou službou ve prospěch toho druhého. „*Ježíš nepřišel, aby si nechal sloužit (jak se to očekává u světských autorit), ale aby sloužil, a to do té míry, že ho to stálo život.*“¹⁷⁹ A je třeba dodat, že to bylo rozhodnutí zcela dobrovolné, pramenící z jeho lásky a zájmu o nás. A právě tak máme i my milovat své ženy!

Tolik k roli muže jakožto manžela. Nyní obraťme list a podívejme se, co je kladeno na srdce ženám a jak tyto biblické principy pokud možno správně vyjádřit. Připomeňme úvodem, že stejně jako muž, tak i žena musí být na prvním místě plně vydaná a podřízená Kristu. „*Její úcta k svému manželovi závisí na její úctě k Bohu.*“¹⁸⁰ Jen bohabojná žena dokáže naplnit svou manželskou roli a podílet se na utváření vskutku dobrého manželství. To nám potvrzují i následující verše z knihy Přísloví: „*Klamavá je líbeznost, pomíjivá krása; žena, jež se bojí Hospodina, dojde chvály.*“¹⁸¹ „*Moudrá žena buduje svůj dům, kdežto pošetilá jej vlastníma rukama boří. Kdo se bojí Hospodina, chodí přímo...*“¹⁸² Co tím chci říci? Úcta ke Kristu a bázeň před Bohem je klíčovým předpokladem v životě ženy, aby mohla být dobrou manželkou, matkou, hospodyní nebo čímkoli jiným, co je spojeno s manželským vztahem. Víím – opakuji se – ale opakování je matka moudrosti. A tento princip je velmi důležitý. Co je však ještě důležitější, je uvědomění, že tato bázeň před Bohem není motivována strachem z trestu (tedy, že když nebudu správně jednat, tak dostanu přes prsty), nýbrž je založena na poznání bezpodmínečné lásky, jež nám chce darovat „*budoucnost a naději*“¹⁸³. Taková

¹⁷⁷ CRABB, Larry: *Muž a žena*. s. 154.

¹⁷⁸ Bible, Efezským 5, 25 – 28.

¹⁷⁹ KELLER, Timothy a Kathy: *Smysl manželství*. s. 165.

¹⁸⁰ ENGELSMA, David: *Manželstvo, tajemstvo Krista a církvi*. s. 59.

¹⁸¹ Bible, Přísloví 31, 30.

¹⁸² Bible, Přísloví 14, 1 – 2.

¹⁸³ Bible, Jeremjáš 29, 11.

bázeň je zdravá. A takové autoritě jsem ochoten se bezpodmínečně podřizovat, ať už jsem muž či žena, protože to bude mít pozitivní dopad na můj vlastní život i na mé manželství.

Joshua Harris povzbuzuje všechny ženy a dívky, aby ve svých vztazích (ať už se jedná o vážnou známost nebo manželství) vytvořili mužům prostor k tomu, aby mohli uplatňovat vedení s postojem služebníka. Říká: „*Je-li největším pokušením mužů zůstat pasivní, největším pokušením žen je naopak převzít iniciativu... Neznamená to, že ji nemůžete projevit nikdy, ale není to normální vzorec pro váš život.*“¹⁸⁴ A následně slovy Elisabeth Elliotové dodává: „*Skutečná žena chápe, že muž byl stvořen jako vůdce, a jedná v souladu s tímto předpokladem.*“¹⁸⁵

Podívejme se nyní přímo na několik novozákonních textů, které hovoří k ženám. V listu Efezským říká apoštol Pavel následující: „*V poddanosti Kristu se podřizujte jedni druhým: ženy svým mužům jako Pánu, protože muž je hlavou ženy, jako Kristus je hlavou církve... Ale jako církev je podřízena Kristu, tak ženy mají být ve všem podřízeny svým mužům.*“¹⁸⁶ Koloským vysvětluje totéž: „*Ženy podřizujte se svým mužům, jak se sluší na ty, kdo patří Pánu.*“¹⁸⁷ A Timoteovi, svému učedníkovi a vlastnímu synu ve víře, píše: „*Žena nemá mít moc nad mužem, nýbrž má se nechat vést. Vždyť první byl stvořen Adam a pak Eva. A nebyl to také Adam, kdo byl oklamán, ale žena byla oklamána a dopustila se přestoupení.*“¹⁸⁸ Tolik slova apoštola Pavla. Přidejme ještě pár postřehů z pera apoštola Petra: „*Stejně i vy ženy, podřizujte se svým mužům, i když se někteří z nich vzpírají Božímu slovu, můžete je beze slov získat svým jednáním, když uvidí váš čistý život v bázni Boží.*“¹⁸⁹

Jistě bychom našli ještě další biblické texty věnované této tematice, nicméně to zásadní poselství pro ženy, které v každém z nich objevíme, je stále stejné, a sice: „*tím základním povoláním je poddání se manželovi.*“¹⁹⁰ Co to znamená? Larry Crabb vystihuje podstatu ženské podřízenosti v následujícím tvrzení: „*Podřízenost spočívá v tom, že žena vroucně přijímá a účelně podporuje mužovo aktivní působení v životě, a to způsobem, který posiluje jeho zbožnost.*“¹⁹¹ Podřízenost nesmíme vnímat jako

¹⁸⁴ HARRIS, Joshua: *My dva spolu*. s. 88.

¹⁸⁵ Tamtéž. s. 91.

¹⁸⁶ Bible, Efezským 5, 21 – 24.

¹⁸⁷ Bible, Koloským 3, 18.

¹⁸⁸ Bible, 1. Timoteovi 2, 12 – 14.

¹⁸⁹ Bible, 1. list Petrův 3, 1 – 2.

¹⁹⁰ ENGELSMA, David: *Manželstvo, tajemstvo Krista a církvi*. s. 50.

¹⁹¹ CRABB, Larry: *Muž a žena*, s. 155

nějakou zásadu či požadavek, který je nutno dodržovat, ale jako věc vztahu, jako „příležitost dotknout se manželova mužství manželčinou ženskostí.“¹⁹²

Nicméně, dříve než se pokusím blíže vysvětlit jádro poselství o podřízenosti, rád bych vymezil, co podřízeností není. Poddát se svému manželovi v první řadě neznamená automaticky souhlasit se vším, co tento muž říká a co dělá. Neznamená to, že v den svatby má žena odložit svůj mozek k oltáři a bez rozmyšlení přikyvovat na všechno k čemu ji její manžel vede. Je přeci jasné, že v manželství má probíhat zdravá komunikace, jejímž důležitým parametrem je vzájemné naslouchání a sdílení vlastních názorů a pohledů na věc. Žena však svou podřízenost projeví zejména tím, že dovolí svému manželovi, aby se chopil iniciativy, převzal primární zodpovědnost za jejich vztah (popř. za rodinu) a podpoří ho v jeho rozhodných krocích. Vždyť byla stvořena jako „ta, jež ho podepírá“.

Podřízenost ženy v manželství rovněž nesmí být interpretována jako něco méněcenného vzhledem k úloze manžela být hlavou. Manželé Kellerovi vysvětlují: „*Jak vůdčí role manžela, tak podřizující se role manželky jsou role služebné.*“¹⁹³ Oba tyto mandáty mají stejnou hodnotu a mají být uskutečňovány na základě nesobecké touhy darovat tomu druhému to nejlepší ze svého mužství, resp. ženství. Manželčina podřízenost tedy nesmí být chápána jako pobídka dělat svému muži **poskoka** nebo o sobě smýšlet jako o někom podřadném ve vztahu k manželovi. Rovněž není v pořádku, pokud by žena vnímala určitou manipulaci a tento negativní jev by omlouvala tím, že to prostě patří k její roli poddání se manželovi. Nepatří! To je zcela nebiblický a převrácený výklad. Manželka přeci není panenka na hraní, ale člověk se stejnou bytostnou podstatou jako její manžel, a proto i její manželská role je stejně důležitá a může přinášet stejné uspokojení, jaké plyne z mužovy role být hlavou.

A do třetice bych vzpomenul ještě jednu důležitou úvahu. Být poddána svému muži neznamená klást jeho vůli nad vůli Boží. Apoštol Pavel přeci píše, že žena se má podřizovat svému muži jako Pánu, tzn. jako Kristu. Manželka má být tedy ve všem poddána svému muži, ale „*nikdy svého manžela nesmí následovat do hříchu. Nebude spolu s ním krást, ani se s ním opíjet, zkoušet pornografii nebo s ním vymýšlet podvodné plány.*“¹⁹⁴ V momentě, kdy by manžel přemýšlel a jednal mimo biblické mantinely nebo by od ní samotné vyžadoval něco, co by odporovalo Boží vůli, má žena plné právo (nebo přímo povinnost) odmítnout poslušnost svému muži a nepodílet se na

¹⁹² CRABB, Larry: *Muž a žena*. s. 155

¹⁹³ KELLER, Timothy a Kathy: *Smysl manželství*. s. 177.

¹⁹⁴ CRABB, Larry: *Muž a žena*. s. 156.

neužitečných skutcích tmy, jak by řekl apoštol Pavel.¹⁹⁵ Neznamená to, že by svým manželem měla pohrdnout nebo že by ho měla přestat respektovat, ale dává tím najevo, že je zde Boží svrchovaná autorita, která je pro ni určující a kterou respektuje v první řadě.

Co je tedy podstatou manželčiny role ve vztahu k jejímu muži? David Engelsma říká, že ctnost podřízenosti je pro manželku rozhodující a nejdůležitější. Ve své podstatě se však v jejím životě odehrává ve dvou rovinách, a to skrze poddání v srdci (vnitřní moment, v němž žena rozpoznává a dobrovolně přijímá autoritu svého manžela) a poslušnost (vnější jednání manželky na základě poddání se): „*Podřízenost a poslušnost jsou propojené. Podřízenost v srdci je zdrojem a příčinou poslušnosti, poslušnost je ovocem a projevem podřízenosti.*“¹⁹⁶ To je opět nádherný živoucí obraz našeho vztahu vůči Kristu. Podřízenost církve (tj. Ježíšovy nevěsty) stojí na tomtéž. V první řadě se pokořuje, rozpoznává a dobrovolně přijímá jeho autoritu a vedení, z čehož pak následně vyplývá její poslušnost a touha stát s ním ve věcech, do kterých nás vede.

Jediný rozdíl spočívá v tom, že jako církev máme dokonalého ženicha, na kterého se můžeme vždy a ve všem spolehnout. Oproti tomu manžel-muž není bytost dokonalá, jeho síly nejsou bezbřehé a přes veškerou snahu a lásku ke své ženě může činit i špatná rozhodnutí. A právě zde smí žena plně rozvinout svou manželskou lásku a stát se „tou, jež ho podepírá“. Larry Crabb přímo a trefně vysvětluje: „*Každý muž někde v hloubi duše zápasí s pocitem nedostatečnosti*“¹⁹⁷ Snaží se však své slabosti, chyby a obavy různým způsobem zamaskovat. Snaží se působit energicky a sebejistě, dělat velká ramena, anebo ukazovat na chyby a problémy druhých, aby odvedl pozornost od svých vlastních. Ve svém nitru však vnímá pocit nejistoty a nedostatečnosti (nejsem dost silný, nejsem dost rozhodný, nejsem dost dobrý manžel, otec, vedoucí v práci,...). V tom všem však může jeho manželka zaujmout své nádherné a nezastupitelné místo. „*Když nesobecky orientovaná žena rozpozná hluboké otázky, které přes jeho zdánlivou sebejistotu a bezstarostnost sužují jejího manžela na cestě životem, pocítí ve svém nitru touhu na tyto otázky odpovědět... Nic neodpovídá na mužovy otázky o jeho vlastní nedostatečnosti tak jasně jako žena, která ho bez obav přijímá se vstřícnou podporou, i když jeho úsudek není ten nejlepší*“¹⁹⁸ A tak uprostřed manželství může žena pozitivním

¹⁹⁵ Srovnej: Bible, Efezským 5, 11.

¹⁹⁶ ENGELSMA, David: *Manželstvo, tajemstvo Krista a církvi*. s. 52.

¹⁹⁷ CRABB, Larry: *Muž a žena*. s. 158.

¹⁹⁸ Tamtéž. s. 159.

způsobem vstupovat do mužova života a svým jednáním dávat jasně a nade vše pochybnost najevo: „Mám tě ráda a stojím při tobě – vždyť jsme jedno tělo.“

A tak se dostáváme opět k jádru celého manželského vztahu. To nejdůležitější příkázání pro přístup k našemu manželskému protějšku je láska. Taková láska, kterou popisuje apoštol Pavel v 1. listu Korintským, ve 13. kapitole: „*je trpělivá, laskavá, nezávidí, láska se nevychloubá a není domýšlivá. Láska nejedná nečestně, nehledá svůj prospěch, nedá se vydráždit, nepočítá křivdy. Nemá radost ze špatnosti, ale vždycky se raduje z pravdy. Ať se děje cokoliv, láska vydrží, láska věří, láska má naději, láska vytrvá.*“¹⁹⁹ Tato láska se však skrze mužské i ženské pohlaví projevuje svým specificky rozdílným způsobem: „*Podřízení se a poslušnost jsou podobou, kterou na sebe láska bere v případě manželky, jsou formou, skrze kterou se její láska manifestuje... Základní charakteristikou vztahu církve vůči Kristu je to, že církev miluje Krista. Ve své lásce se mu podřizuje a poslouchá ho.*“²⁰⁰

Docházíme tak k velmi podobným závěrům, pokud jde o roli manželky, stejně jako v případě jejího mužského protějšku. Aby žena mohla v manželství plně realizovat své ženství, potřebuje veškerý potenciál, který skýtá její ženská přirozenost, zaměřit tím správným směrem (tj. poddat jej Bohu a bezpodmínečně darovat svému manželovi) a pochopit, že byla Bohem obdařena jedinečnými životadárnými zdroji podpory, přijetí a povzbuzení pro svého muže.

4.3. Závěrečné myšlenky k otázce manželství

Co říci závěrem této kapitoly? Jak dovršit a shrnout již řečené? Tak zaprvé: „*Musíme překonat představu, že křesťanský život v manželství i v kterékoli jiné oblasti znamená pouhé dodržování souboru pravidel.*“²⁰¹ Takto vnímaný obraz mužských, resp. ženských rolí nám „*obvykle zamlžuje představu »dobrého a přirozeně vhodného«, kterou muži a ženy získávají, když žijí podle původního plánu.*“²⁰² Bohu nikdy nešlo primárně o dodržování pravidel nebo hraní určitých rolí, šlo mu vždy o člověka a jeho prospěch. Když Ježíš mluvil se zákoníky a farizeji o dni odpočinku, vystihl podstatu celé věci v následujících slovech: „*Sobota byla učiněna pro člověka, ne člověk pro sobotu.*“²⁰³ To znamená: Copak jste nepochopili, že Bůh vám daroval den odpočinku jako požehnání a nikoliv jako břemeno zákona, které musíte dodržovat? Proč to všechno zmiňují? Protože totéž se týká i manželského svazku. Bůh přeci nestvořil nejprve

¹⁹⁹ Bible, 1. Korintským 13, 4 – 7.

²⁰⁰ ENGELSMA, David: *Manželstvo, tajemstvo Krista a církvi*. s. 56.

²⁰¹ CRABB, Larry: *Muž a žena*. s. 160.

²⁰² Tamtéž.

²⁰³ Bible, Marek 2, 27. (B21)

manželství a teprve potom člověka, aby ho dodržel, nýbrž přesně naopak. Nejprve byl stvořen muž a žena a poté jim Bůh požehnal a daroval jim manželství, aby se stali jedním tělem – aby byli úplní!

Za druhé jsem se snažil vysvětlit, že ať už jsem muž nebo žena, jsou tu určité klíčové hodnoty, z nichž může vyrůstat přirozený a zdravý manželský postoj vůči mému partnerovi. V první řadě je to bázeň před Bohem a poznání Kristovy lásky, která přesahuje každé poznání.²⁰⁴ To je počátek, základní kámen nebo chcete-li pramen, z něhož vyvěrá řeka nesobecké lásky, která touží obdarovat toho druhého svým vlastním mužským či ženským přínosem. Je to láska, která považuje svého manžela, resp. manželku za přednějšího než sebe a je založena na vzájemné podřízenosti. Ženina poddanost muži je vyjádřením vzájemné podřízenosti a lásky v manželském vztahu, stejně jako je vyjádřením této podřízenosti a lásky i mužův úkol být hlavou.

Za třetí – manželství je tajemstvím Krista a církve. Apoštol Pavel nám klade před oči jakýsi prototyp zralého a biblického manželství, když poukazuje na vztah mezi Ježíšem a jeho mnohokrát zmiňovanou nevěstou. Muži, už víte, co to znamená být hlavou? Ženy, už jste objevily tajemství poddanosti svému muži? „*Když přijímáme své genderové role a jednáme podle nich v křesťanském manželství, odhalujeme světu neobyčejná tajemství, která by jinak zůstala zcela nepochopitelná.*“²⁰⁵

Larry Crabb uvádí dle mého názoru velmi povedenou metaforu pro dobré manželství. Říká, že je to jako párový tanec, který vyvolává dojem dokonalé souhry mezi mužem a ženou: „...asi jako když dlouholetí taneční partneři s vyzkoušenou lehkostí předem očekávají každý krok toho druhého.“²⁰⁶ Oba tanečníci znají své role. Muž citlivě, ale jistě vede svou ženu po parketu a ona na jeho vedení kladně reaguje a poddává se mu. Každý z nich zná své kroky, včetně držení těla a drobných detailů, ale oba jsou rovnocennými partnery, pohybujícími se v rytmu téže skladby. „*Boží stvořitelský plán je jako hudba, kterou když pochopíme a s radostí přijmeme, začneme vnímat rytmus sexuality v našich duších.*“²⁰⁷ A koneckonců, nikdo přeci neříká, že jeden z nich je důležitější, ale obdivujeme je jako taneční pár. Ačkoliv je každý jiný, pohybují se na parketu v nádherné harmonii – jako jedno tělo.

²⁰⁴ Srovnej: Bible, Efezským 3, 19.

²⁰⁵ KELLER, Timothy a Kathy: *Smysl manželství*. s. 166.

²⁰⁶ CRABB, Larry: *Muž a žena*. s. 161.

²⁰⁷ Tamtéž. s. 163.

5. HOMOSEXUALITA A REGISTROVANÉ PARTNERSTVÍ

O manželství, identitě muže a ženy a Božím stvořitelským záměru už bylo mnohé řečeno. Nepřímo jsme se tak vlastně dotkli i otázky homosexuality, takže řadu postřehů k tomuto tématu můžete vyčíst mezi řádky již napsaného. Nerad bych se příliš opakoval, nicméně pro vysvětlení dané problematiky bude zřejmě potřeba některé myšlenky připomenout. Úvodem však chci říci jednu věc. Cílem této závěrečné kapitoly není přinést převratné informace o problému homosexuality z hlediska etiologického, (tedy, jaké jsou konkrétní příčiny, které vedou k tomu, že se člověk narodí jako homosexuál nebo že se jím stane v průběhu života), ani se zabývat otázkou, na kolik je možné, aby se z homosexuálně orientovaného člověka stal heterosexuál. Mým záměrem je poukázat na to, jak je homosexualita chápána na stránkách bible a proč je mj. důležité důsledně rozlišovat pojmy „homosexuál“ a „homosexualita“. K tomu si vezmu na pomoc i několik křesťanských autorů, kteří tuto problematiku zmiňují ve svých knihách.

To první, v čem bych rád udělal jasno hned na začátku, je sdělení, že Bůh miluje každého homosexuála. Ano, a nejen to – přijímá každého homosexuála s toutéž láskou, jakou přijímá i každého člověka s běžnou sexuální orientací. Přál bych si, abychom tomu opravdu porozuměli. Pokud nebudeme tvrdit, že jsme moudřejší než Stvořitel, ale odhodláme se pokorně hledat svůj postoj k této problematice, dojdeme k témuž závěru. Nic mi přeci nedává právo, abych takové lidi odsuzoval nebo snižoval hodnotu jejich bytí oproti „zdravým“ jedincům. Vždyť hodnota člověka je skryta právě v tom, že je člověkem – a tím je bezpochyby i homosexuál. I on v sobě nese Boží obraz, sice všelijak pokřivený, ale nalijme si čistého vína – kdo z nás o sobě může říci, že je dokonalým obrazem Božím?! Proto Ježíš říká: „*Nesud'te, abyste nebyli souzeni. Neboť jakým soudem soudíte, takovým budete souzeni, a jakou měrou měříte, takovou Bůh naměří vám.*“²⁰⁸ A na jiném místě vyslovuje: „*Bud'te milosrdní, jako je milosrdný váš Otec.*“²⁰⁹

Odstavec, který jste právě dočetli, je vpravdě klíčový pro náš postoj a vztah vůči homosexuálně zaměřeným lidem. Neměl by nás však vést k mylnému závěru, že homosexualita vlastně není až takový problém a že nad ní můžeme jednoduše mávnout rukou. Chci totiž říci úplně na rovinu, že homosexualita je jedním z mnoha konkrétních důsledků lidského hříchu a její praktikování je zvráceností. Pokud hřích definujeme jako odmítnutí Boží autority nebo jako porušení Božího zákona,²¹⁰ pak je homosexuální

²⁰⁸ Bible, Matouš 7, 1 – 2.

²⁰⁹ Bible, Lukáš 6, 36.

²¹⁰ Srovnej: Bible, 1. list Janův 3, 4.

chování jedním z jeho projevů. „*Celoživotní závazek, jehož součástí je pohlavní styk, musí být heterosexuální. Muž žijící s mužem a žena žijící s ženou v sexuálním vztahu, bez ohledu na to, jak si jsou oddáni, překrucuje Boží plán.*“²¹¹

Ve Spojených státech probíhala – a není to zase tak dávno – velmi rozsáhlá kampaň za legalizaci a zrovnoprávnění homosexuálních svazků s tradičními hodnotami manželství. V průběhu minulého roku rozhodl nejvyšší soud Spojených států amerických, že lidé stejného pohlaví budou moci po celém území USA uzavírat manželství. V rámci těchto debat se však objevovali i muži, jako Franklin Graham nebo Gary Wilkerson, kterých si velmi vážím pro jejich oddanost Bohu a sdílím jejich postoje. Do celé kauzy vnesli velmi podnětné náměty k diskusi, z nichž asi nejzávažněji zněla otázka: „Kdo je vlastně původcem a tvůrcem manželství? Kdo stvořil člověka jako muže a ženu, aby se stali jedním tělem?“ Jestliže sdílíme reálný předpoklad, že je zde jediný Bůh-Stvořitel, jsou tyto otázky zcela na místě. Byli jsme to snad my, kdo definoval podobu manželství?

Tim Stafford říká: „*Manželství odráží plnou rozmanitost lidského společenství, ve kterém Bůh znázornil svůj obraz. »Bůh stvořil člověka, aby byl jeho obrazem, stvořil ho, aby byl obrazem Božím, jako muže a ženu je stvořil.« (Genesis 1, 27). Homosexuální pár nemůže nikdy tuto různost odrážet.*“²¹² Když se začnete do prvních dvou kapitol knihy Genesis, zjistíte, že Bůh všechno, co stvořil, označil jako velmi dobré. Jediná věc, kterou označil za nedokonalou, byla Adamova samota, nebo ještě lépe řečeno – jeho neúplnost. Jak je však vidět, Bůh si neřekl, že by Adam potřeboval ještě jednoho takového jako je on sám. Nejednalo se zdaleka jen o problém samoty, kterou by v jistém smyslu mohl naplnit i společník stejné sexuální podstaty, šlo o úplnost lidského rodu a o plnost Božího obrazu. Proto stvořil Bůh někoho, kdo se Adamovi rovnal v jeho člověčenství, ale přeci byl již na první pohled tak výrazně odlišný, totiž ženu!

Manželé Kellerovi ve své knize vysvětlují: „*Pokud by byl pravdivý současný postmoderní názor, že gender je pouze sociální konstrukt, mohli bychom se vydat kteroukoli cestou podle vlastní libosti.*“²¹³ Je však potřeba uniknout z pasti bezbřehého relativismu a jasně pojmenovat skutečnost: „*Muži a ženy nejsou vzájemně zaměnitelné bezpohlavní bytosti.*“²¹⁴ Je třeba připomenout rovněž fakt, že to byl právě Bůh, kdo je

²¹¹ CRABB, Larry: *Muž a žena*. s. 99.

²¹² STAFFORD, Tim: *Sexuální chaos*. s. 109.

²¹³ KELLER, Timothy a Kathy: *Smysl manželství*. s. 161.

²¹⁴ Tamtéž. s. 167.

nejen stvořil, nýbrž jim také požehnal a řekl: „Plod'te a množte se a naplňte zemi.“²¹⁵ Promluvil k nim tato slova, protože věděl, že je mohou naplnit, a to právě ve vzájemném společenství – jako muž a žena! Žena přeci přirozeně nemůže přivést ženu do jiného stavu a podobně muž nebyl stvořen k tomu, aby otěhotněl a rodil děti. Mezi muži nebo mezi ženami může být bezpochyby hluboké přátelství, nikoliv však plnohodnotný milostný vztah. Problém je v tom, že „lidé zrození z hříchu nemohou rozpoznat jeho nepřirozenost.“²¹⁶ Ta může být odhalena jedině ve světle Božího slova, když nazýváme věci pravými jmény, aby bylo zjeveno, co je dobré, pravé a co nikoliv.

Ve Starém zákoně najdeme řadu textů, kde se hovoří o sexuálních zvrácenostech různého druhu, nicméně homosexualita zdaleka není ústředním tématem. Ve třetí knize Mojžíšově (tj. *Leviticus*) přesto nacházíme text, kde Mojžíš přijímá jistá ustanovení, a mezi nimi i následující výrok: „*Nesmíš obcovat s mužem jako se ženou, je to ohavnost!*“²¹⁷ To hovoří zcela jasně. A co říká k problematice homosexuality Pavel v první kapitole listu Římanům? Apoštol píše, že „*zaměnili slávu nepomíjitelného Boha za zobrazení podoby pomíjitelného člověka, ano i ptáků a čtvernožců a plazů. Proto je Bůh nechal na pospas nečistým vášním jejich srdcí, takže zneuctívají svá vlastní těla; vyměnili Boží pravdu za lež... Proto je Bůh vydal v moc hanebných vášní. Jejich ženy zaměnily přirozený styk za nepřirozený a stejně i muži zanechali přirozeného styku s ženami a vzplanuli žádostí jeden k druhému, muži s muži provádějí hanebnosti, a tak sami na sobě dostávají zaslouženou odplatu za svou scestnost. Protože si nedovedli vážít pravého poznání Boha, dal je Bůh na pospas jejich zvrácené mysli, aby dělali, co se nesluší.*“²¹⁸

Tim Stafford v komentáři k tomuto biblickému textu uvádí: „*Ona záměna lži za pravdu*“, o níž Pavel hovoří, „*je myticko-historickou událostí, ve které se skrývá celý pohanský svět (...). Stejně tak neznámená obvinění, že tito hříšní lidé »zaměnili přirozený styk za nepřirozený« nic jiného, než že lidé stvoření k heterosexualitě, jak o tom svědčí kniha Genesis, překroutili tak základní skutečnost, jakou je jejich sexuální identita.*“ Důsledky lidského hříchu (resp. oné „záměny lži za pravdu“) jsou naprosto destruktivní, a to i v otázce naší sexuality. Lidé byli stvořeni k obrazu Božímu – aby milovali, ne nenáviděli, aby žili, ne umírali, aby byli zdraví, ne nemocní... jako muž a žena, nikoliv jako homosexuálové.

²¹⁵ Bible, Genesis 1, 28.

²¹⁶ STAFFORD, Tim: *Sexuální chaos*. s. 107.

²¹⁷ Bible, Leviticus 18, 22.

²¹⁸ Bible, Římanům 1, 23 – 28.

Oba výše uvedené biblické texty nám mj. ukazují na dvě věci. Zaprvé nás ujišťují, že problém homosexuality rozhodně není záležitostí posledních desítek či stovek let, ale táhne se napříč lidskými dějinami už od dob starozákonních, což ostatně není žádná novina. Pravdou však je, že ačkoliv se homosexuálně orientovaní lidé ve společnosti vyskytovali, bylo jejich počínání vesměs bráno jako nemravné, zvrhlé a veřejně neprospěšné. Jistě, existovaly i kultury (jako např. klasické Řecko), kde byly vztahy mezi muži a mladými chlapci považovány za zvláštní formu lásky, ale „většina rozvinutých společností posuzovala homosexuální chování nepříznivě. První zákon proti homosexualitě byl vydán před čtyřmi tisíci lety v Mezopotámii“²¹⁹ Tim Stafford dále cituje Michela Foucaulta, který píše, že: „Podle starověkých světských či církevních zákonů patřila sodomie²²⁰ mezi zakázané chování.“²²¹ Zato dnes začíná být homosexualita mnohými nahlížena jako přirozená alternativa partnerského soužití mezi mužem a ženou a skrze tzv. registrované partnerství se stává nebezpečně „normální“ skutečností. Americký prezident Obama dal po rozhodnutí Nejvyššího soudu o legalizaci homosexuálních sňatků dokonce nasvítit Bílý dům duhovými barvami a nechal se slyšet, že v tomto rozhodnutí spatřuje velký projev svobody. Zmiňovaný Franklin Graham však k celé situaci řekl: „*Toto je okázale arogantní hříšné chování před tváří Všemohoucího Boha.*“²²² Přičemž varoval před Božím soudem, neboť mnozí svou bezbožností potlačují pravdu.²²³

Za druhé, ve zmíněném biblickém textu Pavel vysvětluje také příčinu celého problému. Neříká, že Bůh ve svém rozmaru postihl lidi tím, že vzplanuli zvrácenými sexuálními vášněmi vůči jedincům stejného pohlaví. Ani náhodou! Ukazuje, že podstatou problému je lidská pýcha. Vždyť čteme, že pohrdli slávou nepomíjitelného Boha, zaměnili pravdu za lež a nedovedli si vážít pravého poznání Boha. Lidé odmítli autoritu Stvořitele, a proto upadli do hříchu. Jak objasňuje Larry Crabb: „*Je zajímavé si povšimnout, že když odmítáme autoritu Boha nad svým životem, nechrání nás od sexuální zvrácenosti. V 1. kapitole listu Římanům Pavel sleduje, jak se z odmítnutí ctít Boha vyvinuly nepřirozené sexuální touhy.*“²²⁴

²¹⁹ STAFFORD, Tim: *Sexuální chaos*. s. 105.

²²⁰ Pozn. Sodomie je původně náboženský termín označující společensky neakceptované sexuální chování (zahrnuje např. stejnopohlavní pohlavní styk, pohlavní styk se zvířetem aj.)

²²¹ STAFFORD, Tim: *Sexuální chaos*. s. 105

²²² <http://www.krestandnes.cz/article/franklin-graham-radi-prezidentu-obamovi-aby-po-duhovem-nasviceni-bileho-domu-na-oslavu-rozhodnuti-o-legalizaci-homosexualnich-manzelstvi-nechal-nainstalovat-vice-hromosvodu/23689.htm>

²²³ Srovnej: Bible, Římanům 1, 18.

²²⁴ CRABB, Larry: *Muž a žena*. s. 116.

Pravdou je, že Bůh nás miluje, zároveň nás však stvořil jako bytosti se svobodnou vůlí. Když se ho tedy zřekneme a odmítneme jeho plán, nebude se nám vnučovat do života násilím a nebude námi manipulovat. Ježíš přeci říká: „*Hle, stojím přede dveřmi a tluču; zaslechne-li kdo můj hlas a otevře mi, vejdu k němu a budu s ním večer a on se mnou.*“²²⁵ Tyhle dveře mají však, obrazně řečeno, kliku pouze zevnitř. Bůh nám ponechává svobodnou vůli, abychom je otevřeli a pozvali jej dál... anebo je nechali zavřené. Musíme však nést následky svého rozhodnutí. Velmi výstižně to zformuloval jistý kazatel, když řekl, že Bůh ve své lásce touží zachránit každého z nás a nikoho nechce uvrhnout do záhuby, respektuje však naši svobodnou vůli, čímž vznikají dvě skupiny lidí. Jedni povědí Bohu: „Bud' vůle tvá“, druhým bude Bohem řečeno: „Bud' vůle tvá.“

Možná někdo namítne, že člověk se přeci před narozením nemůže rozhodnout, jaká bude jeho sexuální orientace. Ano, Jim Burns píše: „*Pokud jste homosexuály, není to nutně vaše chyba, ale přesto... Jste postaveni do této situace a jste zodpovědní za to, jak na ni budete reagovat.*“ A dodává: „*Homosexuál nese v konečném důsledku zodpovědnost za své jednání.*“²²⁶ Každý z nás, ať už se s problémem homosexuality osobně potýkáme či nikoliv, žijeme v hříšném těle. A každý z nás, ať už jsme křesťané či nikoliv, máme sklony k hříchu. Sám apoštol Pavel přiznává: „*Vím totiž, že ve mně, to jest v mé lidské přirozenosti, nepřebývá dobro.*“²²⁷ A tak je třeba říci, že Bůh se nestaví proti homosexuálovi pro to, že je homosexuálem, resp. že má sklony k homosexuálnímu jednání (pokud se s touto sexuální orientací již narodil nebo ji v průběhu života nezaviněně získal). Rozhodně ne! Jeho soud však míří vůči těm, kteří svou sexuální orientaci praktikují, setrvávají v tomto zvráceném jednání a odmítají přiznat hřích, který svým jednáním uvádí ve skutek. O takových pak platí: „*Zdaliž nevíte, že nespravedliví dědictví království Božího nedosáhnou? Nemylte se, ani smilníci, ani modláři, ani cizoložníci, ani měkci, ani samcoložníci, ... dědictví království Božího nedůjdou.*“²²⁸ A tak spolu s Burnsem můžeme v tomto případě konstatovat: „*Hříchem jsou činy, nikoli sklon.*“²²⁹

Závěrem této kapitoly bych tedy rád shrnul několik základních postřehů. Jsem si plně vědom toho, že toto téma není jednoduché a zasloužilo by si daleko rozsáhlejší rozbor. Nicméně doufám, že se mi podařilo nastínit základní myšlenky dané

²²⁵ Bible, Zjevení Janovo 3, 20.

²²⁶ BURNS, Jim: *Hormony v harmonii*. s. 150.

²²⁷ Bible, Římanům 7, 18.

²²⁸ Bible, 1. Korintským 6, 9 – 10. (BK)

²²⁹ BURNS, Jim: *Hormony v harmonii*. s. 150.

problematiky. Dovolte alespoň stručnou rekapitulaci. Bible nás učí, že původní Boží záměr pro člověka byl zjeven v heterosexuality, v níž se ukazuje plnost Boží podoby. Jak říká Kathy Kellerová: „Boží plán pro manželské páry zahrnuje právě přijímání jinakosti tak, abychom se stali jedním celkem. A k něčemu takovému může dojít pouze mezi mužem a ženou.“²³⁰ To je zcela neoddiskutovatelné. Homosexualita je jedním z projevů hříchu, který Bůh nenávidí a praktikování homosexuálních vztahů je ohavností, resp. hříchem před jeho tváří. Homosexuál je však člověk, kterého Bůh miluje a touží přinést milost a naději do jeho života.

²³⁰ KELLER, Timothy a Kathy: *Smysl manželství*. s. 169.

6. ZÁVĚR

Co říci závěrem? Rozhodně bych chtěl připomenout, že všechno to, o čem jsem v práci hovořil a co bylo podrobněji rozebráno, nám bude dávat skutečný smysl jen tehdy, pokud přijmeme biblické slovo pravdy, že člověk není dílem náhodného shluku atomů či „rozumnějším šimpanzem“, nýbrž Božím stvořením, do kterého sám Stvořitel vdechl život a vložil něco ze své vlastní podstaty. Jak v celé práci mnohokrát zaznělo – jsme obrazem Božím – a v tomto kontextu je nutné chápat vše, co bylo napsáno. Zároveň jsme nebyli stvořeni jako „univerzální člověk“, ale jako muž a žena.

Jak je to tedy s naší sexuální přirozeností? Je jen ozdobou našeho života – nebo je pro náš život určující? Crabb pokládá výstižnou otázku: „*Když chirurg určitému muži operativním zákrokem změni pohlaví, vytvoří ženu, nebo muže se znetvořenou postavou, který se ze složitých důvodů cítí přirozeněji v ženském těle?*“²³¹ Stejně jako Crabb, mám za to, že naše mužství či ženství spočívá mnohem hlouběji v nás a není jen záležitostí naší tělesnosti. To je nakonec jeden z dalších závěrů, který mohu předložit a k němuž tato práce dospěla.

Mojí touhou a mým cílem bylo rovněž odkrýt – alespoň z části – tajemství vztahu mezi mužem a ženou, konkrétně tajemství manželského svazku, který Bůh podle 2. kapitoly knihy *Genesis* ustanovil a daroval lidem. Abychom však mohli proniknout hlouběji k pochopení této problematiky, je třeba nejprve nalézt své vlastní srdce, svou pravou identitu a s tím spojenou hodnotu lidského života. Pokud sám sebe cele přijmu ve světle Božího slova, získávám důležité předpoklady pro to, abych stejným způsobem dokázal milovat a přijímat i druhé lidi (tj. i svého manželského partnera). A kromě toho mě zmíněná proměna uschopňuje k tomu, abych se dokázal lépe vypořádat se svým vlastním egoismem. Věřím, že v kontextu právě řečeného dostává i koncepce celé práce jasnější obrysy a je zřetelnější, proč bylo nutné se nejprve vyjádřit k výše uvedeným tématům, a teprve potom se vydat na podrobnější průzkum samotného manželského svazku a hovořit o rolích muže a ženy.

V novozákonním textu z 20. kapitoly knihy *Skutků* poukazuje apoštol Pavel na vzácnou pravdu, když parafrázuje jeden z Ježíšových výroků slovy: „*Požehnanější je dávat než dostávat.*“²³² Proto je lépe chápat sebe samého jako člověka, který v sobě nese Boží dar a může ho svým životem přirozeně rozdávat, než jako člověka, neustále toužícího brát a získávat od druhých. Pak zjišťujeme podivuhodnou hloubku tohoto

²³¹ CRABB, Larry: *Muž a žena*. s. 100 – 101.

²³² Bible, *Skutky 20, 35.* (B21)

nádherného tajemství – totiž, že když s láskou dáváme, sami dostáváme. Pro manželství jsou oba partneři obdařeni jedinečnými dary svého mužství či ženství, kterými si mohou navzájem sloužit, prokazovat lásku a úctu. Jak říká Larry Crabb: „*Muž se stává úplným tak, že naplní něco nebo někoho, co by jinak zůstalo prázdné. Žena je potvrzena ve svém ženství tehdy, když někdo, koho zve a v kom má zalíbení, vstoupí do jejího života.*“²³³ Opravdové manželství je v dnešním světě bez závazků velmi cenným pokladem. Je to zajisté odvážné a dobrodružné rozhodnutí, nikoliv však staromódní a přežití!

V neposlední řadě jsem se v rámci práce pokusil objasnit otázku manželských rolí a zlomit určité stereotypy ve vnímání postavení muže a ženy. Žena rozhodně v rámci biblického pohledu nemá méněcennou roli ani nižší hodnotu vzhledem ke svému manželovi. Kathy Kellerová říká: „*Když jsem pochopila, že přijetí mé role není nic ponižujícího ani nebezpečného, znamenalo to pro mě velký krok.*“²³⁴ Pokud přijmeme sami sebe ve svém mužství, případně ženství, pak budeme moci žít mnohem svobodněji, protože se nebudeme snažit být někým lepším nebo vymýšlet, jakou masku si zrovna nasadíme, ale budeme jednoduše žít v té identitě, kterou jsme přijali od Boha – a která je dobrá.

Jsem si vědom toho, že celé téma je natolik obsáhlé, že rozhodně nebylo, a ani nemohlo být zcela vyčerpáno. Jednotlivé kapitoly a náměty by se daly zajisté rozebrat ještě hlouběji, to však nebylo cílem práce. Tím bylo vytvořit pomůcku, jež by podala základní rozbor dané problematiky a přinesla odpovědi na otázky, které byly položeny v úvodu. A to vše ve světle Bible a křesťanské protestantské tradice. V průběhu psaní jsem zvažoval ještě možnost zařazení kapitoly o významu muže a ženy při výchově dětí, tzn. o jejich rodičovské roli jakožto otce a matky. Uznal jsem však, že je to poměrně široké téma, které by bylo vhodným námětem k podrobnějšímu zpracování spíše pro nějakou další odbornou práci. Zde bych řekl jen tolik, že manželský vztah obou rodičů sám o sobě (často i zcela bezděčně) promlouvá k dětem, je jim vzorem a učí je, jak se chovat k druhému člověku, resp. k opačnému pohlaví.

Pokud jde přímo o výuku této problematiky v rámci práce s křesťanskou mládeží, je rozhodně nutné uzpůsobit výklad věku mladých lidí a vůbec kolektivu, s nímž pracujeme. Některé kapitoly je vhodné probírat zvlášť s chlapci/děvčaty a vytvořit tak izosexuální skupiny, v nichž bude větší upřímnost a důvěra. V přítomnosti opačného pohlaví mohou mít mnozí jedinci z pochopitelných důvodů zábrany hovořit o citlivých tématech a nebudou mít ten správný prostor, aby se mohli projevit otevřeně.

²³³ Tamtéž, s. 155.

²³⁴ KELLER, Timothy a Kathy: *Smysl manželství*. s. 164.

Zároveň je však důležité, aby poznali právě i to, jaké je opačné pohlaví, jaké jsou jeho potřeby a díky tomu si mohli v potenciálním budoucím vztahu lépe porozumět. Proto je třeba přistupovat k vyučování uvedených témat (problém homosexuality nevyjímaje) citlivě a volit vhodné metody i prostředí vzhledem k mladým lidem.

Závěrem bych zopakoval dvě důležitá ujištění. Zaprvé, manželství je velkým darem a požehnáním, není to však něco, v čem máme hledat své primární uspokojení a smysl života. To můžeme nalézt jedině v Bohu. Žalmista říká: „*Hledej své blaho v Hospodinu, dá ti vše, oč požádá tvé srdce.*“²³⁵ A to druhé: „*Pokud jsi muž, Bůh tě stvořil jako muže ke své slávě. Pokud jsi žena, Bůh tě stvořil jako ženu ke své slávě.*“²³⁶

²³⁵ Bible, Žalm 37, 4.

²³⁶ HARRIS, Joshua: *My dva spolu*. s. 92.

7. SEZNAM PRAMENŮ A LITERATURY

Seznam pramenů:

- Bible v různých překladech:
 - *Bible: Písmo svaté Starého a Nového zákona (včetně deuterokanonických knih) : český ekumenický překlad.* 18. (9. opravené) vydání. Praha: Česká biblická společnost, 2012. ISBN 978-80-87287-50-7.
 - *Bible: překlad 21. století.* Praha: Biblion, 2009. ISBN 978-80-87282-00-7.
 - *Bible kralická: Písmo svaté Starého a Nového zákona: podle posledního vydání z roku 1613.* 5. vyd. v ČBS. Praha: Česká biblická společnost, 2014. ISBN 978-80-87287-77-4.
 - *Slovo na cestu: Bible s poznámkami.* Praha: Česká biblická společnost, 2012. ISBN 978-80-87287-47-7.

Seznam literatury:

- BURNS, Jim. *Hormony v harmonii.* Brno: Nová naděje, 1996. 197. s. ISBN 80-901726-7-9.
- CRABB, Larry. *Muž a žena.* Praha: Návrat domů, 1997. 167 s. ISBN 80-85495-72-4.
- ELDREDGE, John. *Chraň svoje srdce.* 2. vyd. Praha: Návrat domů, 2009. 179 s. ISBN 978-80-7255-211-5.
- ELDREDGE, John. *Pozor, srdce muže.* Praha: Návrat domů, 2005. 182 s. ISBN 80-7255-096-9.
- ELDREDGE, John a Stasi. *Úchvatná.* Praha: Návrat domů, 2006. 174 s. ISBN 80-7255-136-1.
- ENGELSMA, David J. *Manželstvo, tajomstvo Krista a cirkvi.* Bratislava: Ordo Salutis, 2003. 212 s. ISBN 80-968732-3-7.
- HARRIS, Joshua. *My dva spolu.* Praha: Samuel, Biblická práce pro děti, 2005. 174 s. ISBN 80-86849-13-9.
- GIEN, Karssenová. *Ideální žena.* Praha: Luxpress, 1992. 95 s. ISBN 80-7130-018-7.
- KELLER, Timothy a Kathy. *Smysl manželství.* Praha: Biblion, 2014. 270 s. ISBN 978-80-87282-12-0.
- LEWIS, Clive Staples. *Letopisy Narnie: Lev, čarodějnice a skříň.* Praha: Orbis pictus, 1991. 139 s. ISBN 80-85240-04-1.

- LOULA, David. *Knih citátů Jana Husa*. Vojnův Městec: České studny, 2015. 234 s. ISBN 978-80-905574-3-7.
- STAFFORD, Tim. *Sexuální chaos*. Praha: Návrat domů, 1996. 134 s. ISBN 80-85495-54-6.
- TROBISCHOVÁ, Ingrid. *Radost být ženou a jak k tomu může přispět muž*. Karviná, 1991. 87 s.

Seznam elektronických zdrojů:

- HENRY, Matthew: „*Matthew Henry's Commentary on the Whole Bible*“, dostupné z: <https://www.biblegateway.com/resources/matthew-henry/toc>.
- Svět: Franklin Graham radí prezidentu Obamovi, aby po duhovém nasvícení Bílého domu na oslavu rozhodnutí o legalizaci homosexuálních manželství, nechal nainstalovat více hromosvodů. *Křesťan dnes* [online]. 2015 [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: <http://www.krestandnes.cz/article/franklin-graham-radi-prezidentu-obamovi-aby-po-duhovem-nasviceni-bileho-domu-na-oslavu-rozhodnuti-o-legalizaci-homosexualnich-manzelstvi-nechal-nainstalovat-vice-hromosvodu/23689.htm>